MONITA
ISOCRATEA
AD PRIVATORUM
ET PRINCIPUM
INSTITUTIONEM.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

PATAVII, Typis Seminarii, MDCCXXXVII.
SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

ANDREÆ PISANO HERMOLAI FILIO, ALOYSII VENET. DUCIS NEPOTI

Jacobus Facciolatus
S. D.

MOnita Iſocratea, quæ in noſtro hoc domeſtico ludo Latine reddidiſti, ac memoriæ mandaſti, Nobilissime

Digitized by Google

Adolescens, typis edita extare volui; ut si forte exciderint, rursus oculis animoque subjicere possis. Adscripsi porro singulis, ubi stilum subiere, similia quædam, ex omni antiquitate petita, non solum ut pondus & auctoritatem illis adiicerem, sed multo magis ut ingenium tuum, natura velox & moræ impatiens, collatione ista detinerem. Valet enim plurimum præcepti brevitas ad arripiendum, quod præcipitur; sed meditatione aliqua opus est ad retinendum, quasique concoquendum, quod arripueris. Ceterum nunquam ego tibi, aut cuiquam ex iis,

qui

Digitized by Google

qui ſe mihi in diſciplinam dederunt, ingentia volumina ad formandos mores apponam. Siquidem, ut ſcribit Seneca Epiſt. 94. *Omnium honeſtarum rerum ſemina animi gerunt, quæ admonitione excitantur, non aliter quam ſcintilla, flatu levi adjuta, ignem ſuum explicat*. Exigua hæc ſunt, ſed myſteriis ſimilia, ut Plutarchus ait de antiquis proverbiis, in quibus maximæ res minutis ſignis expreſſæ continentur. Ac priora quidem ad privatæ vitæ inſtitutionem pertinent; poſteriora eum ſpectant, qui in ſpem creſcit reip. adminiſtrandæ. Ubi cum imperio & poteſtate eris,

Digitized by Google

non facile tibi accedent, qui libere loquantur: ideoque ætas ista tua mature instituenda & formanda est ad illam fortunæ amplitudinem, in qua paucissimi monitorem ferunt. Quamquam domi institutores habes, si uti volueris, ut certe voles pro indole ista naturæ atque ingenii tam mirifica. Vidistine unquam, audisti, didicisti aliquid ab optimis PATRUIS, aut a SERENISSIMO AVO tuo, nisi ad perfectam pietatis ac prudentiæ normam directum & compositum? Qua in domo sunt aut religionis in Deum, aut caritatis in Patriam, aut in cives &

in

Digitized by Google

in omne genus hominum benevolentiæ documenta plura? Cogita, num possis in luce tanta virtutum atque exemplorum ignorare, quo sit eundum; aut, cum talia videas, ducesque habeas ejusmodi, num liceat aberrare. Attamen ego quoque pro mea virili parte auxilia fero, *sapientiam antiquorum*, *narrationes virorum nominatorum*, *occulta proverbiorum*, ut est in s. litteris apud Ecclesiasticum c. 39. Lege, perlege, animo imbibe. Nam te tacito quodam sensu ita afficient & conformabunt, ut omnia officii vitæque munia sine ullo labore, addo etiam

Digitized by Google

ſumma cum jucunditate, ad recti honeſtique regulam exequaris. Vale.

AD

Digitized by Google

AD LECTOREM.

Jamdiu animadverterunt viri eruditi, Orationem ad Demonicum non esse magni illius Isocratis Atheniensis, Theodori filii, cujus schola eloquentiæ officina habita est. Harpocration eam refert ad Isocratem Apolloniatem, Amiclæ filium, senioris discipulum, cujus ferebantur orationes quinque, ut scribit Suidas, inter quas προτρεπτικὸς λόγος, *fortasse hæc ipsa, quæ alio nomine* παραίνεσις *dicitur. Vide Monitum XXIX. Dionysius Alicarnasseus auctorem ejus facit juniorem quendam Isocratem, sodalem suum, in methodo Orationum* προσφωνηματικῶν, *cujus verba afferam ad Monitum XXI. Neque vero mirum est, similitudine quadam sermonis, quæ plurimis in locis apparet, inductos fuisse plerosque, quorum princeps*

Her-

Hermogenes, ut hanc ipſam ſeniori Iſocrati tribuerent, præſertim cum ille quoque ad privatæ vitæ inſtitutionem ſcripſerit, ut ſignificat idem Dionyſius περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων p. m. 98. Ἔχων πολλοὺς αὐτοῦ καὶ ἄλλους δεξιέναι λόγους πρὸς πόλεις τε, καὶ δυνάστας, καὶ ἰδιώτας γραφέντας, ὧν οἱ μὲν εἰς τὸν βίον καὶ σωφροσύνην τὰ πλήθη παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ εἰς μετριότητα καὶ νόμιμον ἀρχὴν τοὺς δυνάστας προάγουσιν, οἱ δὲ κοσμίους τῶν ἰδιωτῶν ἀπεργάζονται τοὺς βίους, ἃ δεῖ πράττειν ἕκαστον ὑποτιθέμενοι. h. e. Cum poſſim alias præterea multas ejus Orationes recenſere ad civitates, & principes, & privatos homines ſcriptas; quarum primæ ad modum & rationem in vita ſervandam populum adhortantur; ſecundæ ad moderationem, & legitimum imperandi morem principes impellunt; tertiæ modeſtam & temperatam privatam vitam efficiunt, quæ facere unum-

quem-

quemque deceat, præscribentes. *Ex hoc tertio genere videtur illa ipsa, de qua loquimur: in primo & altero duæ illæ procul dubio significantur, quæ Nicoclis gratia scriptæ sunt; in quibus munia & officia cum regis erga populares suos, tum populi erga regem explicantur. Quod ego iccirco monere volui, quia vir summus Henr. Stephanus negat, apud veteres Scriptores, qui Isocratis opera recensent, earum mentionem fieri: videturque & in Diatriba 2. & in Præfat. ad Isocrat. Orat. eorum Criticorum sequì suspiciones, qui istas quoque a seniore Isocrate abjudicant, & ad alium quemvis traducere conantur. Ac de Oratione quidem ad Demonicum facile inter nos convenit; quia multi in ea sunt dicendi modi paullo duriores, & a summi illius Atheniensis Oratoris consuetudine prorsus alieni: at in duabus istis quid est non plane nitidum & usitatum, modisque omnibus & nume-*

ris

ris expolitam? Mihi sane, tum illam in manus sumsissem, quæ inscribitur de Regno, ut civilis doctrinæ præcepta quædam excerperem, non ipse modo verborum totiusque Orationis sonus visus est senioris Isocratis stilo dignus; sed multæ insuper occurrerunt sententiæ, quæ eædem prorsus, totidemque expressæ verbis, in reliquis ejus Orationibus reperiuntur. Eas porro sententias suis locis adscripsi, tum ut Monitis ipsis majorem quandam lucem afferrem, tum etiam ut omnem de Auctore controversiam tollerem. Controversiam dico? Si qua est, aut esse potest, eam sustulit Isocrates ipse, qui in Oratione περὶ τῆς ἀντιδόσεως perspicue declarat, se hanc ad Nicoclem scripsisse, ejusque argumentum affert, & sententias quasdam; ut etiam Allatius ante nos observavit. Nunc quid opus est pluribus? Habes duos Isocrates, & ab utroque munus egregium, idest sa-

pien-

pientiam. Ea paucis constat, nisi fallor. Siquid tamen fusius aut ad animi oblectationem, aut ad vitæ usum, aut etiam ad dicendi artem, quam sententiæ animo retentæ plurimum juvant, ut scribit Aristoteles in tertio Rhetorico; siquid, inquam, fusius requires, ex iis locis petere poteris, quæ tibi in nostris adnotationibus significantur. Ne illud quidem tacere volo, me in hac interpretatione, non tam sæpe singulorum verborum, quam sententiæ rationem habuisse; ut & Latina minore cum tædio legerentur, & Græca ad primas linguæ hujus exercitationes in scholis adhibita, negotii aliquid pueris afferrent. Ex multis commodis, quæ mihi animo in scribendo proposui, minimum quodvis pretio suo operam tam levem superabit. Vale.

MO-

MONITA LXXX.

Ad privatæ vitæ institutionem

EX ISOCRATIS PARÆNESI

ad Demonicum Hipponici filium.

I. PRimum quidem pie religioseque Deum cole, non sacrificiis modo factitandis, sed etiam quod juraveris custodiendo. Illud enim copiam ostendit pecuniarum, hoc probitatem morum.

II. Divos præsides & patronos semper honora, maxime autem cum a Civitate publice honoran-

I. NOn sacrificiis) Ita Zaleucus apud Diodorum lib. 12. incipit leges suas a cultu Deorum, quos ait non sacrificiis modo, sed mente pura castisque moribus esse honorandos. Eandem fere sententiam habet Xenophon sub finem orationis de Agesilao.

quod juraveris] Id vel maxime monuit Isocrates, quia

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΩΣ

Πρὸς Δημόνικον τὸν Ἱππονίκου.

I. Πρῶτον μὲν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς, μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκἀγαθίας τεκμήριον.

II. Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως· οὕτω γὰρ δόξεις

ἅμα

quia Græca fides fama laborabat; & apud multos valebat impium illud, quod est apud Ælianum var. Hist. l. 7. c. 12. Δεῖ τοὺς παῖδας τοῖς ἀστραγάλοις ἐξαπατᾶν, τοὺς δὲ ἄνδρας τοῖς ὅρκοις. *Oportet pueros talis decipere, viros jurejurando.*

II. *Divos præsides*] In Græco est δαιμόνιον, quo nomine intelligebant loci Genios & Semideos. In carminibus Pythagoreis, quibus tota hæc sententia exprimitur, habemus ἥρωας ἀγαυοὺς, & καταχθονίους δαίμονας. De his Cicero l. 2. de leg. c. 11. *Ex hominum genere consecratos, sicut Herculem, & ceteros,*

co-

rantur. Sic enim & religioni videberis & legibus parere.

III. Ita te gere erga parentes, uti se gerere filios tuos erga te ipsum desiderabis.

IV. Suscipe exercitationes, non quæ corpus robustum faciant, sed quæ sanum. Hoc autem assequeris, si laborem intermittes nondum plane fatigatus.

V. Neque risum effusum ames, neque sermone utaris nimis audaci. Illud enim stolidi est, hoc furiosi.

VI. Quæcunque facere turpe est, ea dicere quoque turpe existima.

VII.

coli lex jubet. Ego vero iis verbis reddidi, quæ moribus nostris institutisque conveniant.

III. Sumptum est ex Thalete lib. 1. apud Diog. Laert. n. 37. Non dissimile est illud Ecclesiastici c. 3. n. 6. *Qui honorat patrem suum, jucundabitur in filiis*. Nomine autem *parentum* intelligit Isocrates illos omnes, qui nobis a natura, vel a parentibus ipsis loco parentum dati sunt.

IV. Ita Celsus lib. 1. c. 2. *Exercitationis plerumque finis esse debet sudor, aut certe lassitudo, quæ citra fatigationem sit*. Id præsertim eo spectat, quia corpo-

ris

ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν, καὶ τοῖς νόμοις ἐμμένειν.

III. Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σαυτοῦ παῖδας.

IV. Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων, μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγιείαν συμφέροντα· τούτου δ' ἂν ἐπιτυγχάνοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

V. Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν.

VI. Ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν.

B VII.

ris fatigationes, si nimiæ sint, impediunt studia & cetera mentis opera, ut scribit Plutarchus de liber. educat.

corpus robustum] Notat, opinor, Lacedæmonas, qui omnes exercitationes ad corporis robur referebant: in quo & ab Aristotele reprehenduntur l. 8. Polit. c. 4.

V. Ecclesiasticus c. 21. n. 23. *Fatuus in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacite ridebit*. Epictetus Enchir. c. 43. γέλως μὴ πολὺς ἔστω, μηδὲ ἐπὶ πολλοῖς, μηδὲ ἀνειμένος. *Risus ne multus sit, nec de multis, nec effusus.*

VI. Syrus in Mimis:

Quod facere turpe est, dicere honestum ne puta.

Isocrates sumsit fortasse ex Herodoto de Persis lib. 1. edit. Steph. p. 27. Ὁκόσα δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. *Quæcunque autem ipsis facere non licet, ea neque dicere licet.*

VII. Noli esse vultuosus, sed potius cogitabundus. Per illud enim ipse tibi placens ac superbus, per hoc prudens videberis.

VIII. Velim tibi persuadeas, decere te vel in primis modestiam, verecundiam, justitiam, continentiam. His enim omnibus adolescentum mores contineri videntur.

IX. Noli sperare, si quid turpe facias, latere te posse. Ut ut enim aliis lateas, ipse tibi non latebis.

X. Deum time, parentes honora, amicos observa, legibus obtempera.

XI.

VII. *vultuosus*] Horatius l. 1. ep. 18. v. 94. *Deme supercilio nubem.*

tibi placens] Ex Proverb. Catonianis apud Cl. V. Alb. Fabricium in Bibl. med. & inf. Lat. t. 5. p. 50. *Non placeat ille mihi, quisquis placeat sibi multum.*

VIII. Hic κόσμιος idem est, atque κοσμιότης, εὐκοσμία, τὸ κόσμιον. Sed multa sunt in hac oratione singularia.

IX. Seneca ep. 27. *Scelera etiamsi non sint deprehensa, cum fierent, sollicitudo non cum ipsis abit.* Juvenalis Sat. 13.

No-

VII. Ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν, ἀλλὰ σύννουν. δι᾽ ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις.

VIII. Ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην. τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.

IX. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθῃς, σαυτῷ γε συνειδήσεις·

X. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου·

Nocte dieque tuum gestas in pectore testem.
Attamen *quoto cuique* (inquit Plinius l. 3. ep. 20.) *eadem honestatis cura secreto, quæ palam? Multi famam, conscientiam pauci verentur.*

X. Solon apud Diog. Laert. lib. 1. n. 60. θεοὺς τίμα, γονέας αἰδοῦ. Quam sententiam carmine expressit Phocylides: πρῶτα θεὸν τίμα, μετέπειτα δὲ σεῖο γονῆας. *Primum cole Deum, postea tuos parentes.* Isocrates dixit φοβοῦ, *time*. In s. litteris passim *Dei timor* inculcatur. Observandum est autem, analogiam quandam esse inter *timorem* & *religionem*: quod notavit Servius ad Virgilium Æn. 2. v. 715. Hinc illa apud Latinos, *religio est mihi dicere*, *religio est mihi facere*, idest metus. Apud Persium Sat. 2. v. 31. *Metuens Divum matertera* est religiosa.

XI. Voluptates quære, quæ cum aliqua gloria conjunctæ sunt. Quod enim delectat, si honestate non caret, optimum est; si caret, pessimum.

XII. Cura ut criminationes a te removeas, etiamsi falsæ sint. Populus enim veritatem ignorat, & opinionem intuetur.

XIII. Quæcunque facis, perinde facito, ac si nullo modo latere debeant. Etsi enim in præsenti latere possint, postea in lucem venient.

XIV. Vir probus & honestus eo vel maxime videberis, si ea non

XI. Eamdem fere sententiam expressit Isocrates senior in Oratione, quam habuit Nicocles. Ταύτας προειλόμην τῶν ἡδονῶν, οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις μηδεμίαν τιμὴν ἐχούσας, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις ταῖς δι' ἀνδραγαθίαν γινομένας. *Eas mihi voluptates delegi, non quæ nullam actionum laudem continerent, sed quæ ex recte agendi gloria existerent.* Ex Distichis Catonianis, cujuscunque sint auctoris:

Si famam servare cupis, dum vivis, honestam,
Fac fugias animo, quæ sunt mala gaudia vitæ.

XII. Ecclesiastes c. 7. n. 8. *Calumnia conturbat sapientem, & prodet robur cordis illius.*

Opi-

XI. Τὰς ἡδονὰς θήρευε, τὰς μετὰ δόξης. τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου, κάκιστον.

XII. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν.

XIII. Ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων, καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ.

XIV. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῴης·

opinionem intuetur] Hinc Syrus Mim.
Ad calamitatem quilibet rumor valet.
D. Hieronymus Epist. Select. 40. *Caveto omnes suspiciones; & quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, ante devita.*

XIII. Vetus est apud Græcos sententia: πάντ' ἀνακαλύπτων ὁ χρόνος πρὸς φῶς φέρει. *Omnia retegens tempus in lucem profert.* D. Matthæus c. 10. *Nihil est opertum, quod non reveletur; & occultum, quod non sciatur.* Syrus Mim.
Nullum sine teste putaveris suo locum.

XIV. Idem monebat Thales apud Diog. Laert. lib. 1. n. 36. unde sumsit Isocrates. Auctor Distich. Caton. l. 1.
Quæ culpare soles, ea tu ne feceris ipse.
Id ipsum significatur in Epimythio fab. 3. apud Avianum:
Nam stultum nimis est, cum tu pravissima tentes,

non facies, quæ alii cum faciunt, ipse reprehendere soles.

XV. Si eris discendi cupidus, plurimum disces.

XVI. Quæ scis, cura ut retineas meditando; quæ autem nescis, cura ut petas ex disciplinis.

XVII. Æque turpe est utilem sermonem cum audis, nihil discere, ac boni aliquid ab amicis datum non accipere.

XVIII. Confer vitæ otium in studia litterarum & artium. Sic enim tibi continget facile discere, quæ ab aliis cum labore ac difficultate sunt inventa.

XIX. Tute tibi persuade, multas

Alterius censor si vitiosa notes.
Hinc D. Hieronymus Epistol. Select. 87. *Accusamus sæpe quod facimus; & contra nosmet ipsos diserti, in nostra vitia invehimur.*

XV. Huc pertinet illud Proverb. 15. n. 14. *Cor Sapientis quærit doctrinam.* Ex hoc fortasse Isocratis loco sumtum est illud Distich. Caton. l. 4.
Ne pudeat, quæ nescieris, te velle doceri:
Scire aliquid laus est, pudor est nil discere velle.
Itaque Plinius hac de causa laudat Avitum l. 8. c. 23.

XV. Ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ καὶ πολυμαθής.

XVI. Ἃ μὲν ἐπίστασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις· ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις·

XVII. Ἡγοῦ ὁμοίως αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μανθάνειν, καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαμβάνειν.

XVIII. Καταναλίσκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοΐαν. οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑρημένα συμβήσεταί σοι ῥαδίως μανθάνειν·

XIX. Ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ,

23. *Hæc ejus præcipua eruditio, quod discere volebat.* V. Senecam Epist. 76.

XVI. Salomon Proverb. c. 19. n. 27. *Non cesses, fili, audire doctrinam, ne ignores sermonem scientiæ.* Ita Plinius Basso suo lib. 4. ep. 23. *Cognovi te multum disputare, multum audire, multum lectitare; cumque plurimum scias, quotidie tamen aliquid addiscere.*

XVIII. Socrates apud Diog. Laert. l. 2. n. 31. ajebat unicum bonum esse scientiam, unicum malum inscitiam. Quamvis enim scientia, ut ait Seneca epist. 89. *virtutem dare non possit, animum tamen ad accipiendam illam præparat.* Ex Distich. Catonian. l. 4. *Discere ne cesses: cura sapientia crescit.*

XIX. Ex Distich. Catonian. l. 4.
Disce aliquid: nam cum subito fortuna recedit,

tas acroases multis pecuniis esse meliores. Istæ enim celeriter dilabuntur; illæ autem per omne ævum durant. Siquidem sapientia sola possessio firma est.

XX. Ne tibi molestum sit, longum iter suscipere ad eos, qui utile aliquid se docere profitentur. Turpe enim est, mercatores tam vasta metiri maria, ut augeant opes suas; adolescentes autem ne terrestre quidem iter ferre posse, ut meliorem animum faciant.

XXI. Fac sis moribus officiosus, sermone blandus & comis. Est autem officii eos salutare, qui

Ars remanet, vitamque hominis non deserit unquam. Idem docet Phœdrus lib. 4. fab. 21. per Simonidis naufragium, in quo ipse unus nihil amisit, quia ejus opes sapientia dumtaxat continebantur. In sacris litteris sæpe comparatur sapientia cum divitiis, iisque præponitur, præsertim vero in Salomonis Proverbiis c. 3. n. 15. & c. 8 n. 10. & c. 16. n. 16.

XX. Veteres longa itinera suscipiebant ad eos, qui doctrinæ fama celebrabantur. Cicero de Fin. lib. 5. c 29. *Cur Pythagoras Ægyptum lustravit, & Persarum Magos adiit, cur tantas regiones barbarorum pedibus obiit,*

πολλῶν εἶ) χρημάτων κρείττω· τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει. τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει· σοφία γὰρ μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατον.

XX. Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους· αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν, ἐπὶ τῷ βελτίω καταστῆσαι τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν.

XXI. Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος: ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν

obiit, tot maria transmisit? Cur Plato Ægyptium peragravit, ut a sacerdotibus barbaris numeros & cælestia acciperet? Cur post Tarentum ad Archytam? Cur ad ceteros Pythagoreos, &c. Itaque sapiens, ut dicitur Ecclesiast. c. 39. 5. *In terram alienigenarum gentium pertransiet.*

XXI. Cicero l. 2. Officior. c. 14. *Difficile dictu est quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.* Itaque Plutarchus de liberor. educat. vult adolescentes esse φιλοπροσηγόρους, & comiter alloqui compellantes se. Huc spectavit Dionysius Alicarnasseus, cum scripsit initio methodi Orationum προσφωνηματικῶν. p. m. 37. Ἰσοκράτης μὲν ὁ σοφὸς ἑταῖρος

qui obviam fiunt; comitatis benevole appellare.

XXII. Humaniter age cum omnibus, sed utere optimis. Sic enim & his amicus eris, nec aliis invisus.

XXIII. Ne frequenter cum iisdem verseris; nec de rebus iisdem longos sermones habeas. Omnia enim satietatem afferunt.

XXIV. Exerce te laboribus voluntariis; ut ferre possis non voluntarios.

XXV. Quibus animum teneri turpe est, in his omnibus continens esto, in quæstu, in ira,

ρος καὶ ἐμὸς, ὦ Ἐχέκρατες, εἴπερ ἄλλο τι, φησὶ χρῆναι προσεῖναι τοῖς σπουδαίοις ἀνθρώποις, ἐν τῇ παραινέσει τῇ πρὸς τὸν Ἱππονίκου, καὶ τὴν φιλοπροσηγορίαν. ὅπερ ἐστὶ τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας. h. e. *Isocrates quidem, tuus & meus sodalis, o Echecrates, oportere ait inesse bonis viris, si quicquam aliud, in adhortatione ad Filium Hipponici, etiam affabilitatem; quæ in eo consistit, ut obvios alloquamur.* Hinc apparet, Orationis hujus auctorem fuisse Isocratem quendam Dionysii æqualem.

XXII. Ex libello, qui inscribitur *CATO*: *Cum bonis ambula.* De consuetudine cum optimis instituenda vide Monita Polit. XXXVII. & XLV.

XXIV. De laboribus voluntariis ad vires exercendas

νεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν.

XXII. Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσῃ, τοῖς δὲ φίλος γενήσῃ·

XXIII. Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκνὰς ποιοῦ τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν· πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων.

XXIV. Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιο καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.

XXV. Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρὸν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσῃ δὲ τοιοῦτος, ἂν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις·

τῇ

das multa sunt in Græcarum Civitatum institutis. Cicero Tuscul. 2. c. 14. *Illi, qui Græciæ formam rerum publicarum dederunt, corpora juvenum firmari labore voluerunt.*

XXV. *Quibus bene audias*] Syrus Mim.
Bene vulgo audire est alterum patrimonium.
Ib. *Damnum appellandum est cum mala fama lucrum.*

voluptatibus servire] Syrus Mim.
Stultum imperare reliquis, qui nescit sibi.

aliorum calamitates respexeris.] Huc pertinet fabula 2. in Phœdri Append. quæ ita clauditur:

Heu,

ra, in voluptate, in dolore. Eris autem in quæſtu talis, ſi ea tibi utilia putabis, quibus bene audias, non quibus dives fias: in ira, ſi ſimiliter te geres erga eos qui peccant, atque alios cupies ſe gerere erga te, cum peccaveris: in voluptate, ſi turpe putabis famulis quidem imperare, voluptatibus autem ſervire: in dolore, ſi aliorum calamitates reſpexeris, teque hominem eſſe memineris.

XXVI. Fidelius ſerva depoſita verborum quam pecuniarum. Oportet enim tales apparere bonos viros, ut eorum mores majorem fidem mereantur, quam jusjurandum.

XXVII.

Heu, inquit unus, ſunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam ut ceteri.

hominem eſſe memineris.] Hoc ſe moneri quotidie volebat Philippus a ſervo, ut eſt apud Ælianum Var. Hiſtor. l. 8. c. 15. Φίλιππε, ἄνθρωπος εἶ. *Philippe, homo es.*

XXVI. Plutarchus de pueror. educat. ſcribit, ic-
circo

τῇ δὲ ὀργῇ ἂν παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς σαυτὸν ἁμαρτάνοντα, καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας· ἐν δὲ τοῖς περιττοῖς, ἂν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς, τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ' ἡδοναῖς δουλεύειν· ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἂν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς, καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὢν ὑπομιμνήσκῃς.

XXVI. Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων, ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους·

XXVII.

circo a veteribus mysteria quædam fuisse instituta, quæ proferre nefas esset, ut homines custodiendis arcanis assuescerent, & per fidem divinam ad humanam ducerentur. Huc facit illud Salomonis Proverb. c. 11. n. 13. *Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis est animi, celat amici commissum.* Adde cap. 20. n. 19., & Ecclesiastici cap. 27. n. 17. Adde & Horatium l. 1. Sat. 4. v. 84.

-------------- *Commissa tacere*
Qui nequit, hic niger est; hunc tu, Romane, caveto.

Et lib. 1. ep. 18. v. 38.

Commissumque teges & vino tutus & ira.

Ad partem secundam moniti hujus pertinet illud Solonis apud Diog. Laert. l. 1. n. 60. καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε. *probitatem jurejurando fideliorem puta.*

XXVII. Perinde tibi persuade non esse credendum malis, ut bonis credendum est.

XXVIII. Quæ vulgari non debent, nemini dicas: nisi forte ea silentio custodiri, æque tibi expediat, qui dicis, atque iis qui audiunt.

XXIX. Jusjurandum tibi delatum accipe duabus de caussis, vel ut te ipsum turpi criminatione liberes, vel ut amicos a periculis serves. Pecuniæ autem causa nullum Deum jurabis, neque si vere juraturus sis. Videberis enim aliis pejerare, aliis pecuniam cupidius quærere.

XXX.

XXVII. Utramque partem hujus Moniti complexus est Phædrus lib. 3. fab. 10.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est;
Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ad partem primam pertinet illud Plinii l. 1. ep. 5. *Gratia malorum tam infida est, quam ipsi.*

XXVIII. Qui arcana tacere nequit, eum Salomon Proverb. 25. n. 28. *comparat urbi patenti & absque murorum ambitu.* Ecclesiasticus c. 19. n. 8. *Amico & inimico noli narrare sensum tuum.*

XXIX. *Jusjurandum delatum*] ἐπακτὸς ὅρκος jusju-

XXVII. Προσήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν.

XXVIII. Περὶ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν ὁμοίως ξυμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοί τε τῷ λέγοντι, κἀκείνοις τοῖς ἀκούουσιν.

XXIX. Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχου, διὰ δύο προφάσεις, ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ κινδύνων διασώζων, ἕνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεὸν ὀμόσῃς, μηδ᾽ ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ φιλοχρημάτως ἔχειν.

XXX.

jurandum est ab alio delatum. Harpocration ait esse, quod quis sponte suscipit, ὃν αὐτός τις ἑκὼν αὐτῷ ἐπάγεται, & hunc ipsum Isocratis locum innuit, imo Isocratem Apolloniatem vocat. Siquis velit ei fidem negare, facile potest utroque ex capite. V. Præfat. & Monitum XXI.

nullum Deum jurabis] Id videtur sumtum a Pythagora, de quo D. Basilius in Parænesi ad Adolescentes, p. m. 15. Ἐξὸν δὲ ὅρκῳ τριῶν ταλάντων ζημίαν ἀποφυγεῖν, ὁ δὲ ἀπέτισε μᾶλλον, ἢ ὤμοσε, καὶ ταῦτα εὐορκεῖν μέλλων. *Cum trium talentorum jacturam jurando posset effugere, solvere maluit, quam jurare, etiamsi vera juraturus esset*. Epictetus Enchirid. c. 44. Ὅρκον παραίτησαι, εἰ μὲν οἷόν τε, εἰς ἅπαν. εἰ δὲ μή, ἐκ τῶν ἐνόντων. *Jusjurandum recusa, si fieri potest, omnino; sin minus, quantum potes*. Multa sunt in s. litteris similia.

XXX. Neminem tibi amicum facias priusquam quæsieris quomodo aliis ante te amicis usus sit. Talem enim erga te fore spera, qualis fuit erga illos.

XXXI. Tarde amicus fias, sed cum factus fueris, fac ut perseveres. Æque enim turpe est, nullum amicum habere, & amicos sæpe mutare.

XXXII. Neque cum damno experire amicos, neque committas, ut sine experimento sis. Hoc autem facies, si cum minime indigebis, finges te indigere.

XXXIII. Communica cum illis tanquam arcana, quæ arcana non sunt. Si enim fidem non servabunt, nihil damni facies; si servabunt, de moribus eorum certior eris.

XXXIV.

XXXI. Ex Solone apud Diog. Laert. l. 1. n. 60. φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, οὓς δ᾽ ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε. *Amicos ne celeriter facias, quos autem feceris, ne impro-*

XXX. Μηδένα φίλον ποιοῦ πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε·

XXXI. Βραδέως μὲν φίλος γίνου· γενόμενος δὲ, πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν.

XXXII. Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων, μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἑταίρων θέλε· τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν μὴ δεόμενος, τὸ δεῖσθαι προσποιῇ·

XXXIII. Περὶ τῶν ῥητῶν, ὡς ἀπορρήτων ἀνακοίνου. μὴ τυχὼν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσῃ, τυχὼν δὲ μᾶλλον τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπιστήσῃ.

probes. Hac de caussa laudatur Augustus a Svetonio cap. 66. *Amicitias neque facile admisit, & constantissime retinuit*. Theognis v. 1143.
Μήποτε τὸν παρεόντα μεθεὶς φίλον, ἄλλον ἐρεύνα.
Ne præsentem deserens amicum, alium quæras.
XXXII. Syrus Mim.
Cave amicum credas, nisi quem probaveris.
Vitium eorum, qui amicos sibi sumunt sine examine, Lucianus vocat ἀκρασίαν περὶ τοὺς φίλους, in Timone pag. 72. edit. Varior.

XXXIV. Proba amicos ex vitæ infortuniis, & communione periculorum. Nam aurum cognoscimus in igne probatum, amicos in calamitatibus.

XXXV. Cum amicis optime egeris, si eorum preces non expectabis, sed ipse sponte tua in tempore opem feres.

XXXVI. Similiter turpe existima inimicorum vinci malefactis, & amicorum benefactis superari.

XXXVII.

XXXIV. Salomon Proverb. c. 17. n. 17. *Omni tempore diligit qui amicus est; & frater in angustiis comprobatur.* Et Syrus Mim.

Amicum, an nomen habeas, aperit calamitas.

Et Ovidius lib. 1. Trist. eleg. 5.

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.

XXXV. Syrus Mim.

Bis est gratum quod opus est, ultro si afferas:
Qui expectat ut rogetur, officium levat.

Hinc Seneca de Benef. l. 2. c. 1. *Molestum verbum est, onerosum, & demisso vultu dicendum, ROGO. Hujus facienda est gratia amico. Sero beneficium dedit, qui roganti dedit. Ideo divinanda est cujusque voluntas; & cum intellecta est, necessitate gravissima rogandi liberanda est.* Itaque scribit Aristoteles in lib. 2. Rhet. c. 7.

t. 47.

XXXIV. Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν·

XXXV. Οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσῃ τοῖς φίλοις, ἂν μὴ περιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῖς βοηθῇς·

XXXVI. Ὁμοίως αἰσχρὸν νόμιζε τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιΐαις, καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις·

t. 47. nos irafci amicis, qui non advertunt, quibus rebus indigeamus.

XXXVI. *Inimicorum malefactis*] Syrus Mim. *Veterem ferendo injuriam, invites novam.* Apud Ethnicos juftitiæ munus geminum erat, nec aliis injuriam facere nocendo, nec fibi tolerando. Itaque Corinthii apud Thucydidem lib. 2. Lacedæmonas reprehendunt tanquam minus juftos; *quod ipfi quidem alios non læderent, fed tamen lædi fe focorditer paterentur*. Et Ifocrates fenior in Evagora eum laudat, tanquam virum religiofum, *quod acceptas injurias ulcifceretur, non ipfe prior faceret*. Nobis audiendus eft Chriftus Dominus Matth. 5. *Dictum eft, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos veftros, benefacite iis, qui oderunt vos.*

XXXVII. Excipe ex amicis non eos ſolum, qui in tuis malis dolent, ſed illos multo magis, qui in bonis tibi non invident. Multi enim amicorum infortunia ægre ferunt, ſed iidem fortunas invident.

XXXVIII. Mentionem fac amicorum abſentium apud præſentes, ut videaris neque hos ipſos, cum abſunt, oblivifci, & parvi facere.

XXXIX. In veſtibus eſto mundus & elegans, non affectatus. Eſt autem elegantis decorum, affectati curioſum & nimium.

XL. Noli quærere excedentem bo-

XXXVII. Rogatus Cleobulus, ut eſt apud Stobæum p. m. 409., quid vitandum eſſet maxime, reſpondit, τῶν μὲν φίλων τὸν φθόνον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλήν. h. e. *amicorum invidiam, & inimicorum inſidias.* Hinc Syrus Mim. *Mage cavenda eſt amicorum invidia, quam inſidiæ hoſtium.*

XXXVIII. Eccleſiaſticus c. 37. n. 6. *Non obliviſcaris amici tui in animo tuo.* Itaque eos amamus, a quibus videmus amari amicos abſentes, ut ſcribit Ariſtoteles lib. 1. Rhet. c. 9.

XXXIX. Seneca epiſt. 92. *Mundæ veſtis electio appeten-*

XXXVII. Ἀποδέχου τῶν ἑταίρων, μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ μὲν γὰρ ἀτυχοῦσι τοῖς φίλοις συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι.

XXXVIII. Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῇς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

XXXIX. Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής· ἔστι γὰρ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπές, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον.

XL. Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν.

cenda est homini: natura enim homo mundum & elegans animal est. Huic ipsi munditiæ modum præscribit Cicero in lib. 1. Offic. c. 36. *Adhibenda est munditia non odiosa, neque exquisita nimis, tantum quæ fugiat agrestem & inhumanam negligentiam. Eadem ratio est adhibenda vestitus; in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est*.

XL. Syrus Mim.
Quidquid est plus, quam necesse, possidentes deprimit.
Apul. in Apol. p. 436. in usum Delph. *In omnibus ad vitæ munia utendis quidquid aptam moderationem supergreditur, one-*

bonorum & pecuniarum possessionem, sed moderatum usum.

XLI. Contemne eos, qui opes cupide quærunt; cum iis, quas habent, uti non possint. Idem enim tales faciunt, ac si quis equum egregium possideat, nec tamen recte equitare sciat.

XLII. Cura tibi divitias, quarum sit usus & possessio. Est autem usus scire frui, possessio posse uti.

XLIII. Pecuniam tuam in pretio habeto duabus de causis, tum ut te magno aliquo incommodo liberes, tum ut bonis amicis laborantibus opem feras.

In

oneri potius, quam usui exuberat. Sumsit, opinor, ab Aristotele qui lib. 7. Politic. c. 1. scribit, ea quæ in usu posita sunt, & bona utilia dicuntur, talia esse, ut excessu noceant habenti.

XLI. Syrus Mim.

Quid tibi pecunia opus est, si ea uti non potes?
Pecunia est ancilla, si scis uti; si nescis, domina est.

Itaque Socrates cuidam de suis divitiis glorianti, οὐ πρότερον αὐτὸν θαυμάσειν ἔφη, πρὶν ἂν καὶ ὅτι χρῆσθαι τούτοις ἐπίσταται, πειραθῆναι. h. c. *Se non prius admiraturum dixit, quam expertus esset, num sciret illis etiam*

iam

XLI. Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴτις ἵππον κτήσαιτο καλὸν, κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος.

XLII. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν· ἔστι δὲ χρήματα μὲν, τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις· κτήματα δὲ, τοῖς χρῆσθαι δυναμένοις.

XLIII. Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἕνεκα, τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτῖσαι, καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι. πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον μηδὲν ὑ-

iam uti. Refert D. Basilius in Paræneſi ad Adoleſcentes.

XLII. Monitum hoc nihil novi continet: ortum autem puto ex verbis margini adſcriptis ab interprete aliquo, ut intelligeretur, qua de re agat hoc loco Iſocrates. Ipſa quoque conſtructio verborum minus recte habet. Ceterum ad artem recte fruendi pertinet illud Horatii l. 1. ep. 4. v. 7.

Dj tibi divitias dederunt, artemque fruendi.

Saluſtius in Catilin. c. 2. dixit *vivere, & frui anima*; quo ferme ſenſu Seneca epiſt. 60. *vivit is, qui ſe utitur*.

XLIII. *incommodo*] vox ζημία fortaſſe referenda eſt ad mulctas & pœnas judiciarias.

opem feras] Cicero l. 1. Offi. c. 20. *Pecuniæ fugienda cupiditas. Nihil enim eſt tam anguſti animi, tamque*

In reliqua vita vide ne nimis, ſed intra modum illam ames.

XLIV. Ama præſentia, quære meliora.

XLV. Nemini calamitatem exprobrabis. Communis enim fortuna eſt, & futurum nemo videt.

XLVI. Bonis benefac. Præclarus enim theſaurus eſt beneficium poſitum apud bonum virum.

XLVII. Si malis benefacies, ſimile quippiam tibi continget, atque iis, qui alienis canibus cibum præbent. Nam ut canes æque allatrant cibum præbentes,

&

que parvi, quam amare divitias. Nihil honeſtius magnificentiuſque, quam pecuniam contemnere, ſi non habeas; ſi habeas, ad beneficentiam liberalitatemque conferre.

XLIV. Id dicitur in eos, qui ſua *parvi pendunt*, ut loquitur Saluſtius in Catilin. c. 11. Phœdrus lib. 1. fab. 4. ita docet meliora quærenda eſſe, ut tamen præſentia non amittamus. Idem docuit Æſopus, & ex eo Faernus fab. 53. & Avianus fab. 20. Horatius l. 1. ep. 17. v. 23.

Omnis Ariſtippum decuit color & ſtatus & res,
Tentantem majora, fere præſentibus æquum.

XLV.

περβαλλόντως, ἀλλὰ μετρίως αὐτὰ ἀγάπα.

XLIV. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω.

XLV. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

XLVI. Τοὺς ἀγαθοὺς εὐποίει. καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρὰ ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη.

XLVII. Κακοὺς εὐποιῶν, ὅμοια πείσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας, ὥσπερ τοὺς τυχόν-

XLV. Sumtum eſt ex Pittaco l. 1. apud Diog. Laert. n. 78. Ἀτυχίαν μὴ ὀνειδίζειν. h. e. *Calamitatem ne exprobres*. Hinc Syrus Mim.

Crudelis eſt in re adverſa objurgatio.

Idem:

Objurgari in calamitate gravius eſt, quam calamitas.

Ex Proverb. Catonianis, cujuſcunque ſint auctoris:

Irridens miſerum, dubium ſciat omne futurum.

Eccleſiaſticus c. 7. n. 12. *Non irrideas hominem in amaritudine animæ*.

XLVI. Eccleſiaſticus c. 12. n. 6. *Benefac humili, & non dederis impio. Prohibe panes illi dari, ne in ipſis potentior ſit*. Ex Iſocrate ſumſit auctor libelli, qui inſcribitur CATO, cujus eſt illud: *Bonis benefacito. Nam recte feciſſe bonis in parte lucrorum eſt*.

XLVII. Eccleſiaſticus c. 12. n. 1. *Si benefeceris, ſcito cui feceris*. Phædrus lib. 4. fab. 18.

Qui fert auxilium malis, poſt tempus dolet.

Vide Gabriam fab. 42. de ſerpente & agricola; & Faernum fab. 79. de gallina ſerpentis ova fovente.

Eſt

& alios quosque; ita mali bene de se meritos injuria afficiunt, non secus ac male meritos.

XLVIII. Adulatores odio prosequere, non secus ac deceptores. Utrique enim damno sunt iis, apud quos fidem inveniunt.

IL. Si eos ex amicis excipies, qui tibi in rebus pessimis gratificantur; non habebis in optimis qui odium tuum subire velint, adhortando per totam vitam & impellendo.

L. Erga eos, quibuscum tibi vitæ usus est, præbe te affabilem & humanum, non gravem & superciliosum. Etenim fastum & superbiam vix servi ferre possunt, affabilitas morum omnibus

Est etiam in rem hanc Theognidis sententia v. 105.
Δειλοὺς εὖ ἔρδοντι ματαιοτάτη χάρις ἐστί.
Malis benefacienti vanissima gratia est.

XLVIII. Salomon Proverb. c. 29. n. 5. *Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus ejus.* Huc facit illud Phædri lib. 1. fab. 13.
Qui se laudari gaudent verbis subdolis,

Seræ

χόντας ὑλακοῦσιν, οἵ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας, ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσι.

XLVIII. Μίσει τοὺς κολακεύοντας, ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας. ἀμφότεροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύοντας ἀδικοῦσιν.

IL. Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατόν σοι χαριζομένους, οὐκ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους.

L. Γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικὸν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι καρτερήσειαν, τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικὸν τρόπον ἅπαν-

Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ.
Hinc CATO:
Noli homines blando nimium sermone probare.
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

IL. Syrus Mim.
Bonus animus nunquam erranti obsequium accommodat.
Salomon Proverb. c. 16. n. 29. *Vir iniquus lactat amicum suum, & ducit eum per viam non bonam.* Et c. 28. n. 23. *Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum magis, quam ille, qui per linguæ blandimenta decipit.* Ecclesiastes c. 7. n. 6. *Melius est a sapiente corripi, quam stultorum adulatione decipi.* Vide Senecam epist. 123.

L. Phædrus lib. 3. fab. 16.
Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbiæ.

ne-

bus placet. Videberis autem affabilis, si neque contentiosus eris, neque difficilis, neque omnibus præstandi cupidus.

LI. Eorum iras, qui tibi familiares sunt, noli aspere castigare, etiamsi irascantur sine causa, sed commotis quidem cede, pacatos autem objurga.

LII. Neque in ridiculis serio agas, neque inter seria ridiculis gaudeas. Quod enim extra locum est, molestiam affert.

LIII. Vide, ne sine gratia gratificeris; quod multis evenit, qui amicis benefacientes rem faciunt minime gratam.

LIV. Noli esse querulus: est enim

neque contentiosus eris] Salomon Proverbior. c. 16. n. 28. *Homo perversus suscitat lites*. Et c. 18. n. 6. *Labia stulti miscent se rixis, & os ejus jurgia provocat.*

LI. Pro τραχέως libenter legissem ταχέως, *continuo*. Seneca de Ira l. 3. c. 39. *Primam iram non audebis oratione mulcere: surda est & amens. Remedia in remissionibus prosunt*. Vide ibi plura. Huc pertinet Pythagoræ dictum apud Plutarchum de liber. educat. πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν. *Gladio ignem ne scruteris.*

LII. Horatius lib. 1. ep. 18. v. 89.

Ode-

ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν· ὁμιλητικὸς δὲ ἔσῃ μὴ δύσερις ὤν, μηδὲ δυσάρεστος, μηδὲ πρὸς πάντας φιλόνεικος.

LI. Μὴ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπάντα, μήδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν. ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἶκε, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπίπληττε.

LII. Μὴ περὶ τὰ γελοῖα σπούδαζε, μηδὲ περὶ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαῖρε. Τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν.

LIII. Μὴ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαρίζου. ὅπερ πάσχουσι πολλοί, ποιοῦντες μὲν εὖ, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες.

LIV. Μὴ φιλαίτιος ἔσο, βαρὺ γάρ. μη-

Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi.
Hinc Aristoteles scribit in lib. 2. Rhet. c. 7. t. 54. nos irasci illis, qui ironia utuntur, cum ipsi serio agimus. Hac ipsa de caussa Socrates invidia laboravit, quod perpetua ironia uteretur.

LIII. Seneca de Benef. l. 2. c. 4. *Sunt qui beneficia asperitate verborum & supercilio in odium adducunt, eo sermone usi, ea superbia, ut impetrasse pœniteat.* Et c. 7. *Fabius verrucosus beneficium ab homine duro aspere datum, panem lapidosum vocabat.* V. ibi plura in rem hanc.

LIV. *querulus*] Contra querulos in malis humanis est

enim hoc aliis grave. Neque ſis mordax: eſt enim acerbum.

LV. Compotationes in primis vita. Si quando autem in eas forte incideris, ſurge ante ebrietatem. Cum enim animus vino corruptus eſt, ſimilis eſt currui, unde auriga excuſſus eſt. Ut enim currus rectore deſtitutus temere fertur, ita animus corrupta mente turpiter aberrat.

LVI. Fac ut magnitudine animi immortalia ſapere videaris, mortalia vitæ moderatione.

LVII. Cogita rerum peritiam tan-

eſt epiſtola Senecæ *96.* ſed hic queruli notantur in amicitia colenda.

Neque ſis mordax] Syrus Mim.
Amicum lædere ne joco quidem licet.
Eccleſiaſticus c. 33. n. 6. ex Græco Sixt.
Equus ad admiſſuram, amicus ſubſannator.

LV. Salomon Proverb. c. 23. n. 20. *Noli eſſe in conviviis potatorum*, & ibid. n. 34. ebrius comparatur ſopito gubernatori, amiſſo clavo. Eccleſiaſticus c. 31. n. 38. *Vinum multum potatum irritationem & iram & ruinas multas facit.* Anacharſis apud Diogenem Laert. l. 1. n. 103. ajebat, vitem tres ferre fructus, primum *voluptatis*, ſecundum *ebrietatis*, tertium *mœroris*. Itaque idem Philoſophus mirabatur, cur Græci

μηδὲ φιλεπιτιμητὴς, παροξυντικὸν γάρ.

LV. Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας. ἂν δέ ποτέ σοι συμπέσῃ καιρὸς, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταὐτὰ πάσχει τοῖς ἅρμασι, τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων, ἥτε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται, διαφθαρείσης τῆς διανοίας.

LVI. Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.

LVII. Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μεῖ-

ζον

ci primum quidem parvis poculis in mensa uterentur, postea vero, cum saturi essent, majoribus. De hac Græcorum intemperantia loquitur Cicero in Tusc. 5. & in Orat. pro Cluentio. Contra Plato, ut est apud Diog. Laert. lib. 2. n. 39. concedebat, ut in rebus festis ad ebrietatem potaretur. Et Xenocrates, vir cetera temperantissimus, corona aurea donatus est in præmium largioris compotationis. Diog. Laert. l. 4. n. 8.

LVI. D. Hieronymus ad Paullam scribit, Romanis imperatoribus triumphantibus retro comitem adhæsisse, qui per populi acclamationes identidem ita moneret: *Hominem te esse memento.*

LVII. De παιδείᾳ & ἀπαιδευσίᾳ, quæ non modo in tractatione artium, sed in omni vita locum habet,

bet,

tanto majus bonum esse, quam imperitiam, quanto cetera quidem mala cum aliquo lucro conjuncta sunt, hoc autem solum eos lædit, in quibus est.

LVIII. Si quem volueris tibi amicum facere, de ejus laudibus prædica apud illos, qui referant. Initium enim amicitiæ laus est, inimicitiæ vituperatio.

LIX. In consultando fac præterita sint exempla futurorum. Nam quod est obscurum, ex eo quod est manifestum, cognosci potest.

LX. Consulta lente; sed quæ optima consultanti visa sunt, celeriter effice.

LXI. A Diis felicitatem pe-

te,

bet, vide Scioppium de *Pædia Politices*. Quem hic Isocrates vocat ἀπαίδευτον, Plutarchus de legend. Poet. dicit ἀμαθῆ, eumque ait in rebus omnibus peccare. Huic opponit τὸν ἀστεῖον, quem ait omnia recte agere.

LIX. Ecclesiasticus c. 32. n. 24. *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pænitebis*. Hinc Syrus Mim. *Deliberare utilia mora tutissima est.*

LX.

ζον ἀγαθὸν ἐστὶ τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας.

LVIII. Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας. ἀρχὴ μὲν γὰρ φιλίας ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.

LIX. Βουλευόμενος, παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων. τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν.

LX. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα.

LXI. Ἡγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν

LX. Primam partem hujus moniti expressit Syrus Mim.
Deliberandum est diu, quod statuendum est semel:
alteram Vellejus l. 2. c. 79. a quo M. Agrippa dicitur *extra dilationes positus, consultisque facta conjungens*: utramque Sallustius de Bell. Cat. cap. 1. *Priusquam incipias, consulto; & ubi consulueris, mature facto opus est*. Id totum refertur ab Aristotele inter proverbia lib. 6. Ethic. c. 10. Δεῖ βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ σπουδῆς.

LXI. Horatius lib. 1. ep. 18 v. ult.
Satis est orare Jovem, quæ donat & aufert:
Det vitam, det opes; æquum mi animum ipse parabo.

te, prudentiam a te ipſo petendam eſſe exiſtima.

LXII. Si qua cum amicis communicare vis, quæ te pudeat libere proferre, ſermonem inſtitue tamquam de re aliena. Sic enim & illorum ſententiam cognoſces, nec te ipſum manifeſtabis.

LXIII. Cum de rebus tuis aliquem conſulere volueris, prius conſidera, quomodo res ipſe ſuas adminiſtraverit. Qui enim in ſuis deſipuit, non poteſt ſapere in alienis.

LXIV. Ita potiſſimum in rebus dubiis conſultandum eſſe tibi perſuadebis, ſi calamitates re-

Et Cicero lib. 3. de Nat. Deor. c. 36. *Judicium hoc omnium mortalium eſt, fortunam a Deo petendam, a ſe ipſo ſumendam eſſe ſapientiam*. Vide tamen, ne homini plus tribuas, quam deceat. Nam, ut ſcribit D. Auguſtinus lib. 2. de Lib. Arbitr. c. 19. *Virtutes magna bona ſunt: ſed meminiſſe te oportet, non ſolum magna, ſed etiam minima bona eſſe non poſſe niſi ab illo, a quo ſunt omnia bona, hoc eſt a Deo*.

LXIII. Apud Avianum fab. 6. Vulpes arguit Ranam,

θεῶν ἀτυχίαν, περὶ δ' ἡμῶν αὐτῶν ἀβουλίαν.

LXII. Περὶ ὧν ἂν αἰσχυνῇ παῤῥησιάσασθαι, βούλει δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις, ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνώμην αἰσθήσῃ, καὶ σεαυτοῦ οὐ καταφανῆ ποιήσεις.

LXIII. Ὅταν δὲ ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβουλεύεσθαι, σκόπει πρῶτον, πῶς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ διῴκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς ὑπὲρ τῶν ἰδίων, οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων.

LXIV. Οὕτω δ' ἂν μάλιστα βουλεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς ξυμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψεις· καὶ γὰρ τῆς ὑγιείας πλεί-

nam, quæ artem medicam profitebatur:
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida cæruleus cui notat ora color?
Itaque Isocrates Senior in Orat. de Regno monet Nicoclem, ut sibi caveat ab iis, qui τοῖς μὲν ἄλλοις εὐδαιμονίαν ὑπισχνοῦνται, αὐτοὶ δὲ ἐν πολλαῖς ἀπορίαις εἰσι. h. e. *aliis felicitatem pollicentur, ipsi autem in magna inopia sunt.* Faernus fab. 72.
Qui sibi non sapit, hic sapiens mihi non erit unquam.

LXIV. Salomon Proverb. 3. n. 5. *Ne innitaris prudentiæ tuæ.* Et n. 7. *Ne sis sapiens apud temetipsum.*

respicies, quæ ex temeritate ortæ sunt. Etenim tum maxime valetudinis curam suscipimus, cum morbi dolores in mentem veniunt.

LXV. Imitare regum mores, eorumque vitæ instituta sectare. Videberis enim illos probare, teque illis adjungere. Id tibi & apud populum majorem quandam existimationem conciliabit, & apud ipsos benevolentiam firmiorem.

LXVI. Leges a regibus latas observa: sed legem præcipuam esse puta vitæ rationem, quam ipsi tenent. Ut enim qui in populari republica vivit, populo servire debet; sic ille qui regiæ potestati subjicitur, regem admirari debet ac suspicere.

LXVII. Magistratum adeptus, noli uti improbis administris.

Eo-

LXV. Plinius in Paneg. c. 45. *Flexibiles quancunque in*

πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας ἀναμνησθῶμεν.

LXV. Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη· καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι καὶ ζηλοῦν. ὥστε συμβήσεταί σοι παρά τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκιμεῖν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοιαν βεβαιοτέραν ἔχειν.

LXVI. Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις· ἰσχυρότατον μέντοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον· ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον, τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα, τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν·

LXVII. Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν

in partem ducimur a Principe, atque ut ita dicam, sequaces sumus. Huic enim cari, huic probati esse cupimus; quod frustra speraverint dissimiles: eoque obsequii continuatione pervenimus, ut prope omnes homines unius moribus vivamus.

LXVII. Huc pertinet Faerni fab. 92. quæ ita clauditur:

Æque est nocens qui mandat, atque is qui facit.

M. Cicero ad Quinctum Fratrem Asiæ Prætorem c. 4. *Quos vero aut ex domesticis convictionibus, aut ex neces-*

Eorum enim, quæ illi peccaverint, caussa in te conferetur.

LXVIII. Rerum communium administrationem depone non ditior ex illa, sed gloriosior. Melius est enim bonum in civitate nomen, quam divitiæ multæ.

LXIX. Rebus pravis neque operam, neque patrocinium præbeas. Videberis enim ipse talia facere, qualia facientibus præsto eris.

LXX. Ita te compara, ut aliis superior esse possis; verumtamen patere te æqualem esse; ut videaris justitiam sequi, non propter infirmitatem, sed propter animi æquitatem.

LXXI. Justam potius paupertatem elige, quam opes injustas.

Tan-

sariis apparitionibus tecum esse voluisti, horum non modo facta, sed etiam dicta omnia præstanda nobis sunt.

LXVIII. Salomon Proverb. c. 22. n. 1. *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ.* Hinc Syrus Mim. *Bona opinio hominum tutior pecunia est.*

LXIX.

γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἁμάρτοι, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν.

LXVIII. Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

LXIX. Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο, μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷάπερ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῇς.

LXX. Παρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δυνάμενον, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχειν· ἵνα δοκῇς ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης μὴ δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν·

LXXI. Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν, ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσούτῳ γὰρ κρείτ-

LXIX. Syrus Mim.
Bis peccas, cum peccanti obsequium accommodas.
Theognis v. 411.
Μηδενὸς ἀνθρώπων κακίας δόκει εἶναι ἑταῖρος.
Nemini socius in malo videaris esse.

LXX. Ex Distich. Caton. lib. 1.
Quem superare potes, interdum vince ferendo.

LXXI. Theognis v. 144.
Βούλεο δ' εὐσεβέως ὀλίγοις σὺν χρήμασιν οἰκεῖν,
Ἢ πλουτεῖν, ἀδίκως χρήματα πασάμενος.
Fac malis pie parvis cum opibus vivere,

Tanto enim melior eſt juſtitia, quam divitiæ, quanto illæ quidem viventibus dumtaxat commodum afferunt, hæc autem etiam mortuis gloriam conciliat: & illarum quidem etiam improbi participes ſunt; hujus autem partem nullam improbi habent.

LXXII. Neminem eorum probes ac ſecteris, qui quæſtum iniquum faciunt; ſed illos potius, qui juſti & honeſti cauſſa jacturas fecerunt. Juſti enim injuſtos, ſin minus rebus aliis, certe bona ſpe longe ſuperant.

LXXIII. Omnia diligenter cura, quæ ad vitæ rationem pertinent; ſed in primis tu te ad prudentiam & rectum judicium exer-

Quam diteſcere, injuſte divitias comparans.
& v. 149.
Χρήματα μὲν δαίμων καὶ παγκάκῳ ἀνδρὶ δίδωσιν.
Divitias quidem Deus etiam improbiſſimis dat.
Eandem ſententiam exprimit v. 317. Salomon Proverb. c. 28. n. 6. *Melior eſt pauper ambulans in ſimplicita-*

των δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει· κἀκείνων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν.

LXXII. Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων, εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσι·

LXXIII. Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει. μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.

LXXIV.

citate ſua, quam dives in pravis itineribus.

LXXII. Ex Chilone apud Diog. Laert. lib. 1. n. 70. Ζημίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν. *Damnum potius elige, quam turpe lucrum*. Salomon Prov. c. 10. n. 28. *Expectatio juſtorum lætitia: ſpes autem impiorum peribit*. Porro Iſocrates moniti hujus rationem videtur ab eodem Chilone ſumſiſſe apud Diog. Laert. lib. 1. n. 69. Ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἔφη, ἐλπίσιν ἀγαθαῖς. *Interrogatus, quomodo differant diſciplina inſtructi ab iis qui diſciplina carent, reſpondit, bona ſpe.*

LXXIII. *Mens bona*] Quid ſit *mens bona*, vide apud Senecam Epiſt. 23. 41. & 76. Late funditur ad

omne

exerce. Maximum enim in minimo eſt mens bona in hominis corpore.

LXXIV. Cura ut ſis corpore philoponus, animo philoſophus; ut hoc quidem optima perſpicere ac decernere ſcias, illo efficere decreta poſſis.

LXXV. Quidquid dicturus es, prius animo reputa. Multis enim lingua præcurrit mentem.

LXXVI. Cogita, in humanis nihil eſſe diu. Sic enim nec in rebus proſperis nimium lætaberis, neque in adverſis nimium dolebis.

LXXVII. Duo conſtitue loquen-

omne recte cogitandi, loquendi, & agendi conſilium. V. Satyram 2. Perſii, quæ inſcribi ſolet *de bona mente*.

LXXIV. Etiam Seneca vult, *philoſophiam in opere diſci, & ad verum exerceri*, epiſt. 98.

philoponus] Coactus ſum uti voce hac, quæ laboris ſtudioſum ſignificat, ut verba verbis opponerem, & Græci ſermonis vim in Latino quoque retinerem. Porro ad *philoponum* pertinet illud ejuſdem Senecæ de Provid. c. 5. *Labor optimos citat. Senatus per totum diem conſulitur, cum illo tempore viliſſimus quiſque*

aut

LXXIV. Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχὴν φιλόσοφος· ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾷν ἐπίσῃ τὰ συμφέροντα.

LXXV. Πᾶν ὅτι ἂν μέλλῃς λέγειν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας.

LXXVI. Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτ' εὐτυχῶν ἔσῃ περιχαρὴς, οὔτε δυστυχῶν περίλυπος.

LXXVII. Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγ-
καῖον

aut in campo otium suum oblectet, aut in popina lateat, &c.

LXXV. Ex Chilone, ut est apud Diogen. Laert. l. 1. n. 70. γλῶτταν μὴ προτρέχειν τοῦ νοῦ. h. e. *Lingua ne præcurrat mentem*. Hinc Syrus Mim.
Considera quid dicas, non quid cogites.
Salomon c. 13. n. 3. *Qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala.*

LXXVI. Ex Periandro, ut est apud Diogen. Laert. l. 1. n. 97. Εὐτυχῶν μὲν μέτριος ἴσθι, δυστυχῶν δὲ φρόνιμος. *In rebus prosperis esto moderatus, in adversis prudens*. Ita Phædrus lib. 4. fab. 16.
Parce gaudere oportet, & sensim queri.

LXXVII. Salomon Prov. c. 17. n. 28. *Stultus quoque si tacuerit, sapiens reputabitur*. Epictetus Enchir. c. 41. σιωπὴ τὸ πολὺ ἔστω, ἢ λαλείσθω τὰ ἀναγκαῖα, καὶ δι' ὀλίγων. h. e. *silentium magna ex parte sit, vel dicantur necessaria, eaque paucis*. Simonides
autem

quendi tempora; vel cum ea, de quibus loqueris, optime nosti; vel cum necessario loquendum est. In his enim dumtaxat sermo melior silentio est: in aliis melius est silere, quam loqui.

LXXVIII. Do libens atque concedo, ut in bonis quæ tibi contingunt, læteris, & in malis moderate doleas: sed in neutris tu te aliis manifesta. Non enim decet, pecuniam quidem domo recondere, animum autem in propatulo habere.

LXXIX. Vitæ periculum potius, quam dedecus suscipe. Oportet enim malis vitæ finem formidabilem esse, bonis vitam ipsam cum dedecore conjunctam.

LXXX.

autem ajebat μηδέποτε αὐτῷ μεταμελῆσαι σιγήσαντι, φθεγξαμένῳ δὲ πολλάκις. h. e. *se, quod tacuisset, nunquam pœnituisse; quod locutus esset, sæpissime*. Ex Distich. Catonian. l. 1.

Vir-

καῖον εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾷν, ἢ λέγειν.

LXXVIII. Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, καὶ λυποῦ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν. Γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις ἐν μηδετέροις ὢν κατάδηλος. ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν.

LXXIX. Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον, ἢ κίνδυνον. δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν.

LXXX.

Virtutem primam esse puta compescere linguam:
Proximus ille Deo, qui scit ratione tacere.

LXXVIII. Theognis v. 1159.

------------ ὁ μὲν ἐσθλὸς
Τολμᾷ ἔχων τὸ κακὸν, οὐκ ἐπίδηλος ὅμως.
Vir bonus forti animo fert mala, nec manifestat tamen.

LXXIX. Syrus Mim.

Refert quam quis bene vivat; quam diu, non refert.

Id.

Tolerabilior qui mori jubet, quam qui male vivere.

Hinc C. Marius apud Sallustium de Bello Jug. cap. 90. *Nemo ignavia immortalis factus; neque quisquam parens liberis, ut æterni forent, optavit; magis ut boni honestique vitam exigerent.*

LXXX. Cura in primis, ut vitam in tuto agas. Si quando autem in diſcrimen venire tibi contigerit, ita ex certamine ſalutem quære, ut cum honeſta gloria, non cum turpi fama diſcedas. Nam mori quidem, omnibus hominibus fato conſtitutum eſt; ſed honeſte mori, bonis tamquam proprium natura dedit.

LXXX. *Ex certamine*] Iſocrates habet ἐκ τοῦ πολέμου, *ex bello*. Si quis ita vertat, non repugnarim. Nam & Livius videtur ſumere *bellum* pro certamine in l. 2. c. 7. Et apertius Varro lib. 6. de ling. Lat. c. 3.

LXXX. Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν. ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχρᾶς φήμης. τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι, πάντων ἡ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν, ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἡ φύσις ἀπένειμε.

honeste mori] Cicero pro P. Quinct. c. 15. *Mors honesta sæpe vitam quoque turpem exornat.*

MONITA POLITICA LXVII.

EX ISOCRATIS

ORATIONE DE REGNO

Ad Nicoclem Evagoræ Regis Filium.

I. QUi civitatem regit, illud curare in primis debet, ut eam a calamitate defendat, florentemque conservet; tum etiam ut ex parva magnam faciat.

II. Non decet igitur, eum torpere; sed curam adhibere omnem, ut alios prudentia superet. Manifestum est enim, tale fore regnum ejus, qualem ipse se mentemque suam ad regendum comparaverit.

III.

I. ITa in Orat. ad Philipp. ait, ejus esse, *Græciam ex parva magnam facere*. Τὴν ἑλλάδα μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιεῖν. Huc pertinet dictum Themistoclis, qui (ut est apud Plutarchum in ejus vita) ajebat, *se lyræ quidem & psalterii rudem esse; civi-*

vi-

ΕΚ ΤΟΥ
ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΛΟΓΟΥ ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
πρὸς Νικόκλεα τὸν Εὐαγόρου βασιλέως.

I. Τῷ μὲν πολιτευόντι μάλιστα προσήκει πόλιν τε δυστυχοῦσαν παῦσαι, καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι, καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι.

II. Δεῖ οὖν ἐκεῖνον μὴ ῥᾳθυμεῖν, ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅπως φρονιμώτερον διακείσεται τῶν ἄλλων. δέδεικται γὰρ, ὅτι τοιαύτην ἕξει τὴν βασιλείαν, οἵανπερ ἂν τὴν αὐτοῦ γνώμην παρασκευάσῃ.

E III.

vitatem autem, quam parvam & obscuram accepisset, magnam & claram fecisse. Quomodo civitas ex parva fiat magna, & quænam sit vere magna, docet Aristoteles in lib. 7. Polit. c. 4.

II. *torpere*] Quam Isocrates vocat ῥᾳθυμίαν, Xenophon appellat ῥᾳδιουργίαν, in epilogo Orat. de Agesil. τῇ βασιλείᾳ προσήκειν ἐνόμιζεν οὐ ῥᾳδιουργίαν. *Regno convenire ignaviam non putabat.*

prudentia] qua significatione dixit Aristoteles l. 4. Eth. c. 5. *prudentem esse, qui, quæ sibi & aliis hominibus bona sint, cernere potest,*

III. Contende, ut quanto alios honore, tanto virtutibus præcedas.

IV. Et ex domesticis prudentissimum quemque tibi adjunge, & ex aliis, quos potes, arcesse.

V. Neque illustres Poetas contemnito, neque Sophistas: sed illorum quidem auditor, horum autem discipulus esto.

VI. Ita te compara, ut deteriorum judex sis, meliorum æmulator.

VII. Ipse tibi maxime ad virtu-

III. Eamdem sententiam repetit in Oratione, quam habuit Nicocles. Cyrus autem ajebat, ut est apud Xenophontem in Paed. l. 8. & apud Plutarchum in Apophth. reg. & imp. ἄρχειν μηδενὶ προσήκειν, ὃς οὐ κρείττων ἐστὶ τῶν ἀρχομένων. *Imperium nemini convenire, qui quibus imperat, melior non sit.* Plinius de Trajano in Paneg. c. 21. *Hoc ceteris major, quo melior.*

IV. Ita in fine Orationis Nicoclem monet, ut sibi adiungat τοὺς νοῦν ἔχοντας, καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλέον τι τῶν ἄλλων. h. e. *eos, qui mente valent, & longius, quam alii, prospicere possunt.* Vetus Poeta apud Themistium Orat. 16.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν ξυνουσίᾳ.

Sa-

III. Χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως ὅσονπερ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσοῦτον καὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν διοίσεις.

IV. Καὶ τῶν τε παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις πλησίαζε, καὶ τῶν ἄλλων οὓς ἂν δύνῃ μεταπέμπου.

V. Μή τε τῶν ποιητῶν τῶν εὐδοκιμούντων, μή τε τῶν σοφιστῶν μηδενὸς οἴου δεῖν ἀπείρως ἔχειν· ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκροατὴς γίγνου, τῶν δὲ μαθητής.

VI. Παρασκεύαζε σαυτὸν, τῶν μὲν ἐλαττόνων κριτὴν, τῶν δὲ μειζόνων ἀνταγωνιστήν·

VII. Μάλιστα δ' ἂν αὐτὸς ὑπὸ σαυτοῦ πα-

Sapientes fiunt Principes sapientum consortio.

V. Horatius lib. 1. epist. 18. v. 96.
Inter cuncta leges, & percunctabere doctos.
Aristoteles Ethic. l. 10. c. 9. Τὰ πολιτικὰ ἐπαγγέλλονται μὲν διδάσκειν οἱ σοφισταί. *Civilem scientiam tradere se profitentur Sophistæ.* Porro *Sophistæ* nomen ea tempestate honestissimum erat. Poetas autem cum dicit, Theognidem intelligit, Phocylidem, Solonem, Homerum, Hesiodum, & alios, qui morum & Sapientiæ magistri habebantur. V. Plutarchum de Poetis legend.

VII. Qui unus in civitate aliis imperare vult (ut scribit Aristoteles in lib. 3. Politic. c. 9.) ita debet virtute excellere, ut ne comparari quidem cum aliis possit,

tutem ſtimulos addes, ſi reputaris, quam turpe ſit, pejores imperare melioribus, ſtultos ſapientibus.

VIII. Fac ut populares tuos civitatemque plurimum diligas. Neque enim poteſt aliquis aut equos, aut canes, aut homines, aut res alias recte gubernare, niſi in iis ſibi placeat, quorum regimen ſuſcepit.

IX. Curæ tibi ſit multitudo, quam leniter & bona cum gratia regere oportet. Siquidem ex omni reip. genere illud eſt maxime diuturnum, quod multitudini moderandæ eſt maxime idoneum.

X. Recte porro moderaberis, ſi

poſſit, ſed ſit *veluti Deus quidam inter homines. Nemo enim auſit Jovem gubernare, aut ſe illi ſocium in gubernando adjungere.*

VIII. Rex dicitur φιλάνθρωπος & φιλόπολις, quia niſi ſuos amet, ne Rex quidem dici poteſt: ſiquidem, ut eſt apud Xenophontem in Pædia, ſub initium libri 8. ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. *Rex bonus non differt a patre bono.* Hujus amo-

παρακληθείης, εἰ δεινὸν ἡγήσαιο τοὺς χείρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν, καὶ τοὺς ἀνοητοτέρους τοῖς φρονιμωτέροις προστάττειν.

VIII. Πρὸς δὲ τούτοις φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολιν· οὔτε γὰρ ἵππων, οὔτε κυνῶν, οὔτε ἀνδρῶν, οὔτε ἄλλου πράγματος οὐδενὸς οἷόν τε καλῶς ἄρχειν, ἢν μή τις χαίρῃ τούτοις, ὧν αὐτὸν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν.

IX. Μελέτω σοι τοῦ πλήθους, καὶ περὶ παντὸς ποιοῦ κεχαρισμένως αὐτοῖς ἄρχειν. γιγνώσκων, ὅτι καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, αὗται πλεῖστον χρόνον διαμένουσιν, αἵτινες ἂν ἄριστα τὸ πλῆθος θεραπεύσωσι.

X. Καλῶς δὲ δημαγωγήσεις, ἐὰν μή-

moris in patriam & cives præclarum exemplum habes in vita Agesilai, quam scripsit idem Xenophon. Id porro, quod monet Isocrates, eo maxime spectat, ut qui civitatem regit, habeat φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν, *præsentem ejus statum amet, eoque delectetur*, ut est apud Aristotelem lib. 5. Politic. c. 9.

IX. Hac ratione Evagoras dicitur ab Isocrate δημοτικὸς ὢν τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, *popularis observantia multitudinis*. Cura porro multitudinis commendatur ab Aristotele in lib. 5. Politic. præsertim cap. 8. & 10. ubi ostendit, potissimas caussas tum conservandæ, tum corrumpendæ dominationis inde oriri.

si neque permittes, plebem inferre alicui injuriam, neque injurias ipsi illatas negligendo præteribis: sed curabis sedulo, ut qui sunt in civitate principes, honores & dignitates consequantur; alii autem ab injuria tecti sint. Hæc enim sunt fundamenta prima & maxima rectæ dominationis.

XI. Ex legibus & institutis, siqua minus recte posita sunt, tollere ne dubites.

XII. Maxime cura, ut optima per te invenias: sin minus, imitare quæ apud alios optime se habent.

XIII. Quære leges plane justas & utiles, & sibi inter se consentientes: maxime autem vide, ut ambiguitatibus careant ad con-

XI. Vellejus lib. 2. c. 89. laudat Augustum cum ob alias caussas, tum præsertim *quod leges emendarit utiliter*. Hanc in rem Justinianus de Concept. Dig. §. 4. *qui emendat, laudabilior est eo, qui primus invenit*. Ari-

τε τὸν ὄχλον ὑβρίζειν ἐᾷς, μήτε ὑβριζόμενον περιορᾷς, ἀλλὰ σκοπῇς, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικηθήσονται· ταῦτα γὰρ στοιχεῖα πρῶτα καὶ μέγιστα χρηστῆς πολιτείας ἐστί.

XI. Τῶν προσταγμάτων, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεστῶτα.

XII. Μάλιστα μὲν εὑρετὴς γίγνου τῶν βελτίστων· εἰ δὲ μή, μιμοῦ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλῶς ἔχοντα.

XIII. Ζήτει νόμους τὸ μὲν σύμπαν δικαίους καὶ συμφέροντας, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ὁμολογουμένους· πρὸς δὲ τούτοις, οἵτινες τὰς μὲν ἀμφισβητήσεις ὡς ἐλαχίστας, τὰς

riſtoteles tamen in l. 2. Politic. c. 6. monet, ne facile leges mutentur, ſed errata potius quædam legislatorum ferantur. Non enim, inquit, tantum proderit correctio & mutatio, quantum nocebit exemplum non parendi.

XII. Non ille ſolum laudabilis eſt, qui ipſe per ſe ſapit, & per ſe invenit, ſed etiam qui ſcit uti aliorum ſapientia, ut eſt apud Heſiodum in Syntagmate, quod inſcribitur *Opera & dies*, v. 293. & apud Ariſtotelem lib. 1. Ethic. c. 4.

XIII. Vide Mandatum Juſtiniani de Conceptione Di-

controversias celerrime solvendas.

XIV. Negotiationes civibus tuis quæstuosas constitue, advocationes autem forenses damnosas; ut has fugiant, illas promte sequantur.

XV. De illorum controversiis judicia reddito non ad gratiam, neque sibi inter se contraria; sed semper eadem de iisdem decerne. Convenit enim regum placita esse immutabilia, uti sunt leges recte constitutæ.

XVI. Civitatem ita guberna, ut patriam domum, in apparatu splendidus, in exactionibus diligens, ut simul laudem feras, & perseverare possis.

XVII. Noli ostentare magnificen-

Digestorum, ubi multa de tollendis antinomiis, discordiis, & ambiguitatibus, quæ judicia depravant.

XIV. Tacitus Annal. 11. c. 6. *Quomodo morborum pretia medentibus, sic fori tabes pecuniam advocatis fert.*

XV. *Eadem de iisdem*] Interdum tamen habenda est ratio personarum. V. Gellium l. 14 c. 2.

XVI.

δὲ διαλύσεις, ὡς οἷόντε ταχίστας τοῖς πολίταις ποιήσουσι·

XIV. Τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη κερδαλέας, τὰς δὲ πραγματείας ἐπιζημίους· ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, πρὸς δὲ τὰς προθύμως ἔχωσι.

XV. Τὰς κρίσεις ποιοῦ περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, μὴ πρὸς χάριν, μηδὲ ἐναντίας ἀλλήλαις· ἀλλ᾽ ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε· καὶ γὰρ πρέπει, καὶ συμφέρει τὴν τῶν βασιλέων γνώμην ἀμετακινήτως ἔχειν περὶ τῶν δικαίων, ὥσπερ τοὺς νόμους τοὺς καλῶς κειμένους·

XVI. Διοίκει τὴν πόλιν ὁμοίως, ὥσπερ τὸν πατρῷον οἶκον, ταῖς μὲν κατασκευαῖς λαμπρῶς καὶ βασιλικῶς, ταῖς δὲ πράξεσιν ἀκριβῶς, ἵν᾽ εὐδοκιμῇς ἅμα, καὶ διαρκῇς·

XVII. Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνδείκνυσο ἐν μηδεμιᾷ τῶν πολυτελειῶν, τῶν εὐθὺς

XVI. Scilicet, quod scribit Tacitus annal. 13. c. 50. *ut ratio quæstuum, & necessitas erogationum inter se congruant.*

XVII. Martialis epigr. 43. lib. 5. ostendit omne genus divitiarum, quocumque modo occupentur, tandem

centiam in rebus sumtuosis, quæ cito evanescunt, sed & in iis quæ diximus, & in præclaris possessionibus, & in benignitate erga amicos. Ita enim & tibi ipsi impensarum ratio constabit, & quæ posteris relinques, impensis majora videbuntur.

XVIII. Quæ ad Deos pertinent, ita fac, ut majores tradiderunt. Illud autem existima esse maximum & pulcherrimum sacrificium, si teipsum quam optimum & justissimum præbeas.

XIX. Illos præcipuis honoribus affice, qui tibi maxime propinqui & familiares sunt; sed eos sincerissimis orna, qui te plurimum diligunt.

XX.

dem perire vel igne, vel aqua, vel furto, vel fraude; easque dumtaxat semper manere, & in ære nostro esse, per quas benigni sumus erga amicos. Hoc autem loco Isocrates notat nimias impensas, quæ in ludos a Regibus fiebant.

XVIII. Idem curavit Numa, ut est apud Livium lib. 1. c. 20. *Nequid divini juris, negligendo patrios ri-*

tus

θὺς ἀφανιζομένων· ἀλλ' ἔν τε τοῖς προειρημένοις, καὶ τῷ κάλλει τῶν κτημάτων, καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τέ σοι παραμένει, καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πλέονος ἄξια τῶν δεδαπανημένων καταλείψεις.

XVIII. Τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ποίει μὲν ὡς οἱ πρόγονοι κατέδειξαν· ἡγοῦ δὲ τοῦτο εἶναι θῦμα κάλλιστον, καὶ θεραπείαν μεγίστην, ἐὰν ὡς βέλτιστον καὶ δικαιότατον σεαυτὸν παρέχῃς·

XIX. Τίμα ταῖς μὲν ἀρχαῖς τῶν τιμῶν τοὺς οἰκειοτάτους, ταῖς δὲ ἀληθεστάταις, τοὺς εὐνουστάτους·

XX.

tus, peregrinosque asciscendo, turbaretur. Cicero 2. de leg. c. 16. *Cum consulerent Athenienses Apollinem Pythium, quas potissimum religiones tenerent, oraculum editum est, eas quæ essent in more majorum.* Mæcenas autem cum idem suaderet Augusto, addidit rationem, ut est apud Dionem sub fin. lib. 52. *Quia qui nova numina introducunt, ad usum peregrinarum legum cives pelliciunt.*

Ad partem hujus moniti secundam pertinet, quod Persius scribit adversus illos, qui magna sacrificia faciebant mente improba, Sat. 2.v.71.

Quin damus id Superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messallæ lippa propago,
Compositum jus fasque animo, sanctosque recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto?

XX. Corporis custodiam validissimam puta amicorum virtutem, civium benevolentiam, & tuam ipsius prudentiam. Per hæc enim maxime & obtineri, & servari dominationes possunt.

XXI. Privatorum domos curato: & reputa eos, qui impensas faciunt, consumere de tuo; qui opera faciunt, amplificare, quæ tua sunt. Omnia enim, quæ cives possident, propria sunt ejus, qui jure dominatur.

XXII. Manifestum sit, te ita veritatem fidemque perpetuo cole-

XX. Apud eundem Isocratem in Helenæ Encomio laudatur Theseus, quod *non peregrino præsidio, sed civium benevolentia munitus imperium teneret*, οὐ ξενικῇ δυνάμει τὴν ἀρχὴν διαφυλάττων, ἀλλὰ τῇ τῶν πολιτῶν εὐνοίᾳ δορυφορούμενος. Salustius in Jugurt. c. 10. *Non exercitus, neque thesauri præsidia regni sunt, verum amici*. Quantopere valeat civium benevolentia, exemplo sunt Venetiæ; quam urbem, ut Claudiani verbis utar, *non excubiæ, nec circumstantia pila, sed tutatur amor*.

XXI. Idem in Panegyrico p. m. 28. Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας εὑρήσομεν τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους πρὸς εὐδαι-

XX. Φυλακὴν ἀσφαλεστάτην ἡγοῦ τοῦ σώματος εἶναι τήν τε τῶν φίλων ἀρετὴν, καὶ τὴν τῶν πολιτῶν εὔνοιαν, καὶ τὴν σαυτοῦ φρόνησιν· διὰ γὰρ τούτων καὶ κτᾶσθαι, καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἄν τις δύναιτο·

XXI. Κήδου τῶν οἴκων τῶν ἰδιωτῶν· καὶ νόμιζε τοὺς δαπανωμένους ἀπὸ τῶν σῶν ἀναλίσκειν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὰ σὰ πλείω ποιεῖν· ἅπαντα γὰρ τὰ τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν, οἰκεῖα τῶν καλῶς βασιλευόντων ἐστί.

XXII. Διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἀλήθειαν οὕτω φαίνου προτιμῶν, ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοὺς λόγους, ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὅρκους.

XXIII.

δαιμονίως πλεῖστον ἐπιδόντας. *Nobis imperantibus inveniemus privatas domos plurimum ad felicitatem crevisse.* Mæcenas apud Dionem l. 5. p. 485. edit. Vechel. monet Augustum, ne sinat, cives suos ædificiis uti pluribus, aut majoribus, quam deceat. Hoc autem pertinet ad tollendas impensas supervacuas, quibus civitatis vires exhauriuntur.

XXII. Huc pertinet illud Scytharum ad Alexandrum, apud Curtium l. 7. c. 8. *Jurando gratiam Scythas sancire ne credideris: colendo fidem jurant.* Isocrates noster in Panegirico laudat antiquos Athenienses,

lere, ut tibi affirmanti magis credatur, quam aliis jurantibus.

XXIII. Hoſpitibus omnibus urbem ſecuram præſta, & ad commercia legibus temperatam.

XXIV. Ex iis, qui ad te accedunt, plurimi facito, non qui dona tibi afferunt, ſed qui digni ſunt ut a te accipiant. Tales enim cum ornaveris, ab aliis magis laudaberis.

XXV. Timorem aufer civibus tuis, & noli eſſe metuendus iis, qui nihil injuſte agunt. Quales enim alios in te reddideris, talis tu quoque illis eris.

XXVI.

ſes, quod eorum *ſimplex oratio plus veritatis & fidei haberet, quam ſua tempeſtate jusjurandum*, πιςοτέροις χρώμενοι τοῖς λόγοις, ἢ νῦν τοῖς ὅρκοις.

XXIII. *Male enim*, inquit Cicero in l. 3. Offic. c. 11. *qui peregrinos urbibus uti prohibent, eoſque exterminant. Nam eſſe pro cive, qui civis non ſit, rectum eſt non licere: uſu vero urbis prohibere peregrinos, ſane inhumanum eſt*. Id porro monet Iſocrates, quia in Græcia civitates erant hoſpitibus iniquiores.

XXIV. Saluſtius in Catilin. c. 6. laudat vetuſtiſſimos Romanorum, quod *magis dandis, quam accipien-*

XXIII. Ἅπασι μὲν τοῖς ξένοις ἀσφαλῆ τὴν πόλιν πάρεχε, καὶ πρὸς τὰ συμβόλαια νόμιμον·

XXIV. Περὶ πλείστου δὲ ποιοῦ τῶν ἀφικνουμένων, μὴ τοὺς σοὶ δωρεὰς εἰσάγοντας, ἀλλὰ τοὺς παρὰ σοῦ λαμβάνειν ἀξιοῦντας· τιμῶν γὰρ τοὺς τοιούτους, μᾶλλον παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐδοκιμήσεις·

XXV. Τοὺς φόβους ἐξαιροῦ τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ βούλου περιδεεῖς εἶναι τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν· ὅπως γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους πρὸς σεαυτὸν διαθῇς, οὕτω καὶ σὺ πρὸς ἐκείνους ἕξεις.

XXVI.

piendis beneficiis amicitias pararent. Ceterum de iis, qui dona Regibus ferebant, ut majora quædam ab iis auferrent, loquitur Isocrates initio hujus Orationis. Regibus quidem Persarum, dum regiones suas obirent, nemo accedebat sine donis, ut est apud Ælianum de Var. hist. c. 31. & 32.

XXV. Cicero Offic. 2. c. 7. *Omnium rerum nec aptius est quidquam ad opes tuendas ac tenendas, quam diligi; nec alienius, quam timeri*. Et paullo post: *qui se metui volunt, a quibus metuuntur, eosdem metuant ipsi necesse est*. In eamdem sententiam Auctor ep. 1. ad Cæsar. de ordin. rep. c. 3. *Nec quemquam arbitror multis metuendum esse, quin ad eum ex multis formido recidat*. Similia habet Seneca l. 2. de Ira, c. 11. & l. 1. de Clementia, c. 19.

XXVI. Iratus nihil agas: fac autem ut iratus appareas, cum tempus feret.

XXVII. In eo videaris severus & acer, quod nihil te lateat eorum, quæ fiunt; facilis autem in minuendis delictorum pœnis.

XXVIII. Princeps esse velis non acerbitate neque sævitia suppliciorum; sed quod omnes prudentia tua superentur, & credant, te sibi suæque saluti melius, quam ipsos, consulere posse.

XXIX. Bellicosus esto peritia rei militaris & apparatu, pacis au-

XXVI. Per iram, inquit Cicero offic. 1. c. 38. *nihil recte fieri, nihil considerate potest*. Nam iratus videre nequit mediocritatem illam, quæ est inter nimium, & parum. Iccirco autem videre nequit, quia, ut scribit Plutarchus de Ira, *quemadmodum per nebulam corpora, sic per iram res videntur majores*, ὡς δι᾽ ὁμίχλης τὰ σώματα, καὶ δι᾽ ὀργῆς τὰ πράγματα μείζονα φαίνεται. Decet igitur, ut ait idem Cicero in 1. Offic. c. 25. eos, qui præsunt reip., esse legum similes, quæ nunquam irascuntur. Multa sunt exempla sapientum virorum, qui noluerunt castigare eos, quibus essent irati, ob id ipsum quod essent irati. V. Plutarchum de liber. educat.

XXVII.

XXVI. Ποίει μὲν μηδὲν μετ' ὀργῆς· δόκει δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅταν σοι καιρὸς ᾖ.

XXVII. Δεινὸς μὲν φαίνου τῷ μηδέν σε λανθάνειν τῶν γιγνομένων, πρᾶος δὲ τῷ τὰς τιμωρίας ἐλάττους ποιεῖσθαι τῶν ἁμαρτανομένων.

XXVIII. Ἀρχικὸς εἶναι βούλου μὴ χαλεπότητι, μηδὲ τῷ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ τῷ πάντας ἡττᾶσθαι τῆς σῆς διανοίας, καὶ νομίζειν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ἄμεινόν σε βουλεύεσθαι.

XXIX. Πολεμικὸς γίνου ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς παρασκευαῖς, εἰρηνικὸς δὲ τῷ μηδὲν παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτεῖν.

F XXX.

XXVII. Mæcenas ad Augustum apud Dion. sub fin. l. 52. Τὸν δὴ τῶν ἄλλων βίον ἐπισκόπει μὲν, μὴ μέντοι καὶ χαλεπῶς ἐξέταζε. *Aliorum vitam fac ut cognoscas, ne tamen in eos graviter inquiras.*

XXVIII. Ita Evagoras ab eodem Isocrate laudatur, quod *metuendus esset, non sævitia, sed excellenti quadam natura supra alios.* Φοβερὸς ὢν, οὐ τῷ πολλοῖς χαλεπαίνειν, ἀλλὰ τῷ πολὺ τὴν φύσιν τῶν ἄλλων ὑπερβάλλειν. Eadem fere sententia reperitur in Orat. *de Pace*. Plinius ad Trajanum in Paneg. c. 46. *Quis terror valuisset efficere, quod reverentia tui effecit?*

XXIX. In Orat. *de Pace* vult Athenienses suos, πολεμικοὺς μὲν εἶναι ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς μελέταις, εἰρηνικοὺς δὲ τῷ μηδένα μηδὲν ἀδικεῖν. *Bellicosos quidem es-*

se

autem ſtudioſus abſtinentia alieni & moderatione.

XXX. Ita te gere erga civitates inferiores, ut potentiores erga te ipſum ſe gerere æquum duxeris.

XXXI. Contende non de rebus omnibus, ſed de iis, ex quibus, cum ſuperior fueris, aliquid commodi feras.

XXXII. Ignavos puta, non qui cum emolumento inferiores ſunt, ſed qui cum damno ſuperiores.

XXXIII. Magnanimos exiſtima, non qui majora ſuſcipiunt, quam eorum animus viresque capiant; ſed qui modera-

ta

ſe cura & apparatu rerum; pacis autem ſtudioſos, quod nemini vim inferant. Plinius ad Trajanum in Paneg. c. 16. *Nec times bella, nec provocas.*

XXX. Ita in Panegirico ait, antiquos Athenienſes magna fide & modeſtia ſe geſſiſſe erga reliquos Græciæ populos, *quod exiſtimarent, eodem ſe animo erga infirmiores eſſe debere, quo vellent potentiores eſſe erga ſe ipſos.* Τὴν αὐτὴν ἀξιοῦντες γνώμην ἔχειν πρὸς τοὺς ἥττους, ἥνπερ τοὺς κρείττους πρὸς σφᾶς αὐτούς.

XXXI.

XXX. Οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἥττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς σεαυτὸν ἀξιώσειας.

XXXI. Φιλονείκει μὴ περὶ ἁπάντων, ἀλλὰ περὶ ὧν ἂν κρατήσαντί σοι μέλλει συνοίσειν.

XXXII. Φαύλους ἡγοῦ μὴ τοὺς συμφερόντως ἡττωμένους, ἀλλὰ τοὺς μετὰ βλάβης περιγιγνομένους.

XXXIII. Μεγαλόφρονας εἶναι νόμιζε μὴ τοὺς μείζω περιβαλλομένους, ὧν οἷοί τέ εἰσι κατασχεῖν, ἀλλὰ τοὺς μετρίων μὲν ἐφιεμένους, ἐξεργάζεσθαι δὲ δυναμένους, οἷς ἂν ἐπιχειρῶσι.

XXXI. Contra eos, qui inutiles pugnas conferunt, est epistola Senecæ 45. Aristippus ad eum, a quo fuerat in tali quadam contentione per fallacias victus: *Ego victus abeo, jucundius, quam tu victor, dormiturus.*

XXXII. Plutarchus de liberor. educat. Οὐ τὸ νικᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι ἐπίστασθαι καλὸν ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν. *Non vincere modo pulcrum est, sed etiam scire vinci, ubi victoria cum damno conjuncta sit.*

XXXIII. Ita in sacris litteris laudatur, non qui cœpit magnifice *ædificare, sed qui potuit consummare.* Seneca de consol. ad Helv. c. 10. *Nonne furor & ultimus mentium error est, cum exiguum capias, cupere multum?* Theognis v. 47.

Μή ποτ' ἐπ' ἀπρήκτοισι νόον ἔχε, μηδὲ μενοίνα

ta desiderant, & quæ aggrediuntur, perficere possunt.

XXXIV. Æmulare eos, non qui maximum principatum habent; sed qui, quem habent, eo optime utuntur.

XXXV. Fac tibi persuadeas, te plane beatum fore, non si omnibus hominibus per terrores & pericula imperes; sed si ita te gerens ut decet, & ea faciens quæ facis, omnia cupias intra modum, & ex hoc quidem genere nihil tibi desit.

XXXVI. Amicos habeas non omnes, qui volunt, sed qui tibi idonei sunt; neque eos, quibuscum jucundissime degas, sed quibuscum civitatem optime regas.

XXXVII.

Χρήμασι, τῶν ἄνυσις γίγνεται οὐδεμία.
Noli mentem adhibere rebus non faciendis,
Neque negotia cures, quæ perficere non possis.

XXXIV. Salustius in Catil. c. 2. inter vitia priscorum regum, qui Cyrum secuti sunt, refert quod *maximam gloriam in maximo imperio putarent.* Apulejus

au-

XXXIV. Ζήλου μὴ τοὺς μεγίστην ἀρχὴν κτησαμένους, ἀλλὰ τοὺς ἄριστα τῇ παρούσῃ χρησαμένους.

XXXV. Νόμιζε τελέως εὐδαιμονήσειν, οὐκ ἐὰν ἁπάντων ἀνθρώπων μετὰ φόβων καὶ κινδύνων ἄρχῃς, ἀλλ' ἐὰν τοιοῦτος ὤν, οἷον χρή, καὶ πράττων, ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι, μετρίων ἐπιθυμῇς, καὶ μηδενὸς τούτων ἀπορῇς.

XXXVI. Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας· μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα τὴν πόλιν διοικήσεις.

autem in Apolog. p. 436. fortunam tunicæ comparat, quæ *magis concinna, quam longa probatur:* & paullo infra gubernaculis navium, quæ si *ingentia & enormia sint, facilius mergunt, quam regunt.* Seneca ep. 113. *O quam magnis homines erroribus tenentur, qui jus dominandi trans maria cupiunt permittere; felicissimosque se judicant, si multas per milites provincias obtinent, & novas veteribus adjungunt!*

XXXV. Phocylides in sentent. Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλεγεινή. *Res omnium optima modus est, excessus autem gravis & molestus.* Ausonius Idyll. 12.

Qui recte faciet, non qui dominatur, erit Rex.

XXXVI. In fine Orationis explicat clarius, quinam sint amici Regi idonei, idest σύμβουλοι ἀγαθοί, *boni consiliarii.*

XXXVII. Diligenter explora mores eorum, qui tecum vivunt. Omnes enim, qui tibi non accedent, ſimilem te illis putabunt, quibus uteris.

XXXVIII. Rebus, quæ per te non fiunt, ejuſmodi viros præfice, quorum fidem & virtutem ipſe præſtare poſſis.

XXXIX. Fideles puta, non qui, quæcunque dicas, aut facias, ſtatim laudant; ſed qui ubi peccaveris, benevole arguunt.

XL. Loquendi libertatem concede viris ſapientibus; ut ea, de qui-

XXXVII. Plinius ad Trajanum in Paneg. c. 83. *Eſt magnificum, quod te ab omni contagione vitiorum reprimis ac revocas; ſed magnificentius, quod tuos. Quanto enim magis arduum eſt alios præſtare, quam ſe; tanto laudabilius, quod cum ipſe ſis optimus, omnes circa te ſimiles tui effeciſti.* Itaque Mæcenas monet Auguſtum apud Dionem ſub fin. l. 52. ne familiaribus ſuis nimium indulgeat. *Quæcunque enim*, inquit, *vel recte, vel ſecus egerint, omnia tibi imputabuntur.* Πάντα γὰρ ὅσα ἂν ἢ καλῶς, ἢ κακῶς πράξωσι, σοὶ προσεθήσεται.

XXXVIII. Cicero ad Quintum Fratr. Prætorem Aſiæ l. 1. ep. 1. c. 3. *Circumſpiciendum diligenter, ut in hac cuſtodia provinciæ non te unum, ſed omnes miniſtros imperii tui, ſociis, & civibus, & reip. præſtare videaris.*

XXXVII. Ἀκριβεῖς ποιοῦ τὰς δοκιμασίας τῶν σιωπώντων, εἰδὼς, ὅτι πάντες οἱ μὴ σοὶ πλησιάζοντες, ὅμοιόν σε τοῖς χρωμένοις νομίζουσι.

XXXVIII. Τοιούτους ἐφίστη τοῖς πράγμασι τοῖς μὴ διὰ σοῦ γιγνομένοις, ὡς αὐτὸς τὰς αἰτίας ἕξων, ὧν ἂν ἐκεῖνοι πράξωσι.

XXXIX. Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς πᾶν ὅτι ἂν ποιῇς, ἢ λέγῃς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.

XL. Δίδου παῤῥησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν,

ris. Plutarchus in Præcept. Polit. scribit, Principem qui utitur pravis administris, non differre ab Opifice, qui utitur normis, regulis, ac libellis parum idoneis.

XXXIX. Xenophon in Pædia l. 8. p. 165. Edit. Basil. scribit, Cyrum habuisse familiares quosdam, qui *oculi & aures regis* appellabantur; ut quæcunque viderent, aut audirent sibi opportuna, libere dicerent, ac monerent.

XL. Hiero (inquit Plutarchus in Apopht. reg. & imp.) dicere solebat, μηδένα τῶν παῤῥησιαζομένων πρὸς αὐτὸν ἄκαιρον εἶναι, *neminem eorum, qui loquendi libertate apud se uteretur, esse importunum*. Theopompus autem (ut est apud eundem Plutarchum in Apophthegm. Lacon.) interroganti cuidam, quomodo regnum tuto servare posset, respondit: *Si justam loquendi libertatem amicis permittas*. Hanc in rem facit Senecæ querela lib. 6. de Benef. c. 30. *Non vides, quomodo*

quibus dubitaveris, habeas quibuſcum expendas.

XLI. Cura ut diſtinguas vafros adulatores ab iis, qui te benevole colunt; ne mali meliore conditione ſint, quam boni.

XLII. Audi ſermones alterius de altero; & cura ut ſimul cognoſcas, quinam & quales ſint, qui loquuntur, & de quibus loquuntur.

XLIII. Iiſdem pœnis coerce eos, qui calumniantur, atque eos qui delinquunt.

XLIV.

modo Principes in præceps agat extincta libertas, & fides in obſequium ſervile ſubmiſſa? dum nemo ex animi ſui ſententia ſuadet, diſſuadetque, ſed adulandi certamen eſt, & unum amicorum omnium officium, una contentio, quis blandiſſime fallat.

XLI. Celebre eſt Phocionis dictum ad Antipatrum apud Plutarchum in Apopht. reg. & imp. *Οὐ δύνασαι, Ἀντίπατρε, καὶ φίλῳ Φωκίωνι χρῆσθαι, καὶ κόλακι, non potes, Antipater, Phocione & amico uti & adulatore*. Curtius autem lib. 8 c. 5. *Adulatio perpetuum malum regum, quorum opes ſæpius aſſentatio, quam hoſtis evertit*. Plutarchus ſyntagma ſcripſit de diſtinguendo adulatore ab amico, quod legere juvabit.

XLII. Ageſilaus, ut refert Xenophon ſub fin. Orat.

quam

ἵνα περὶ ὧν ἂν ἀμφιγνοῇς, ἔχῃς τοὺς συνδοκιμάσοντας.

XLI. Διόρα δὲ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας, καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν.

XLII. Ἄκουε τοὺς λόγους τοὺς περὶ ἀλλήλων, καὶ πειρῶ γνωρίζειν ἅμα τοὺς λέγοντας, ὁποῖοι καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσι.

XLIII. Ταῖς αὐταῖς κόλαζε ζημίαις τοὺς ψευδῶς διαβάλλοντας, αἷσπερ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας.

XLIV.

quam de illo scripsit, & Plutarchus in Apopht. Laconicis, cum audiret laudatores aut vituperatores aliorum, ajebat, οὐχ ἧττον δεῖν μανθάνειν τοὺς τῶν λεγόντων τρόπους, ἢ περὶ ὧν λέγοιεν. *non minus cognoscendos esse mores eorum, qui loquerentur, quam de quibus loquerentur*. Hanc in rem monet Horatius eos, qui cum viris principibus vivunt, l. 1. epist. 18. v. 68.
Quid de quoque viro, & cui dicas, saepe videto.

XLIII. Scite Julianus Imperator, ut est apud Ammianum initio lib. 18. *Ecquis innocens esse poterit, si accusasse sufficiet?* Itaque Plinius in Paneg. c. 34. & 35. Trajanum summopere laudat, quod delatores acerbissimis suppliciis coerceret. Enimvero qui calumniantur, graviores pœnas merentur, quam qui delinquunt.

XLIV. Impera tibi ipsi nihilo minus, quam aliis; & hoc maxime regium existima, si nulli voluptati servias, sed cupiditates tuas magis in officio contineas, quam cives.

XLV. Nullam vitæ consuetudinem inconsulto & sine ratione cum aliquo jungas: sed eos congressus easque consuetudines ama, ex quibus & ipse virtute proficias, & aliis profecisse videaris.

XLVI. Cave credant homines, te in iis rebus præstare velle, quas perficere & mali possunt: sed te in virtute magnopere jacta, cujus nullam partem mali obtinent.

XLVII.

XLIV. Seneca ep. 113. *Imperare sibi maximum imperium est*. Hinc servus Horatio exprobrat l. 2. Sat. 7. v. 81.

Tu mihi qui imperitas, aliis servis miser.

Ab Isocrate nostro Evagoras laudatur tamquam ἡγούμενος τῶν ἡδονῶν, ἀλλ' οὐκ ἀγόμενος ὑπ' αὐτῶν. hoc est *imperans voluptatibus, non actus ab illis*.

XLV. Advertenda vox συνουσία, & verbum ἐπιδίδω.

XLIV. Ἄρχε σεαυτοῦ μηδὲν ἧττον ἢ τῶν ἄλλων· καὶ τοῦτο ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἐὰν μηδεμιᾷ δουλεύῃς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῇς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον, ἢ τῶν πολιτῶν.

XLV. Μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῇ προσδέχου, μηδ' ἀλογίστως· ἀλλ' ἐκείναις τῶν διατριβαῖς ἔθιζε σεαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τε ἐπιδώσεις, καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις.

XLVI. Μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μεγαφρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστι.

XLVII.

δωμι. Nam Plato eodem fere modo locutus est sub initium Hippiæ Majoris : ὥς σοι συνόντες πλέον ἂν εἰς ἀρετὴν ἐπιδιδοῖεν. *Ut consuetudine sua majores ad virtutem progressus facerent.* Ad sententiam quod attinet, idem præcipit Theognis, redditque rationem hanc v. 34.

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι, ἢν δὲ κακοῖσι
Συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.
A bonis enim bona disces. Sin autem malis
Commiscearis, perdes & illam, quam habes, mentem.

XLVI. Ita Nicocles in Oratione, quæ proxime sequitur, ait se eas virtutes semper coluisse, ὧν μηδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστι, *quarum nulla pars improbis inest.*

XLVII. Veriſſimum honorem tibi haberi puta, non ab iis, qui te in publico per metum colunt; ſed ab iis, qui inter ſe colloquentes, magis mentem tuam, quam fortunam laudant.

XLVIII. Siquando contingat, te rebus gaudere minime bonis, vide ne appareat: cum autem in bonis verſaberis, fac ut omnibus manifeſtum ſit.

IL. Ne æquum putes alios compoſite & modeſte vivere, reges autem ſine modo & ratione: ſed fac ut moderatio & continentia tua aliis exemplo ſit; tibique perſuade, mores totius civitatis eorum, qui imperant, moribus eſſe ſimiles.

L. Argumentum tibi ſit, te recte

XLVII. Totam hanc ſententiam expreſſit Plinius in exordio Panegyrici de Trajano.

XLVIII. Ratio moniti eſt, quia Principibus, ut ſcribit Tacitus in 4. Annal. c. 40. *præcipua rerum ad famam dirigenda ſunt.*

IL. Eandem ſententiam Iſocrates expreſſit in Orat.

XLVII. Νόμιζε τὰς τιμὰς ἀληθεστάτας, εἶναι μὴ τὰς ἐν τῷ φανερῷ μετὰ δέους γινομένας, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ παρ' αὐτοῖς ὄντες, μᾶλλόν σου τὴν γνώμην, ἢ τὴν τύχην θαυμάζωσι.

XLVIII. Λάνθανε μὲν, ἐὰν ἐπίτῳ σοι συμβῇ τῶν φαύλων χαίρειν, ἐνδείκνυσο δὲ περὶ τὰ μέγιστα σπουδάζων.

IL. Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σεαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γιγνώσκων, ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι·

L. Σημεῖον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν,

rat. Areopagitica, ubi loquitur de Solone & Clisthene. In bonum exemplum Vellejus lib. 2. c. 126. *Facere recte cives suos Princeps optimus faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exemplo major est.* In malum Cicero de Leg. l. 3. c. 14. *Vitiosi principes non solum vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in civitatem; neque solum obsunt quod ipsi corrumpuntur, sed etiam quod corrumpunt, plusque exemplo, quam peccato nocent.* Plutarchus in syntagm. ad Princip. imperit. comparat eum, qui imperat, regulæ; quæ nisi recta sit, non potest ea, quibus applicatur, recta facere. Porro de iis, quæ Princeps facere debet, ut civibus suis ad virtutem exemplo sit, vide Xenophontem in Cyri Pæd. sub initium lib. 8.

L. Cicero ad Attic. l. 8. ep. 11. *Moderatori reip. bea-*

recte gubernare, si videas eos, qui gubernantur, ditiores & meliores cura tua esse factos.

LI. Melius existima relinquere filiis bonum nomen, quam magnas divitias: istæ enim mortales & fluxæ sunt, illud immortale. Et bono quidem nomine divitiæ parantur, divitiis autem bonum nomen parabile non est. Adde quod illis etiam pravi abundant, hoc autem non est nisi virorum præstantium.

LII. In vestibus totoque corporis ornatu fac ut excellas; in aliis autem rebus temperanter te gere, sicuti reges decet: ut qui te prodeuntem viderint, ex ore habituque corporis dignum te im-

beata civium vita proposita est, ut opibus firma, copiis locuples, gloria ampla, virtute honesta sit. Et Mæcenas apud Dionem l. 52. p. 431. Τὸν ἄρχοντα τὸν ἄριστον οὐ δεῖ μὴ μόνον αὐτὸν πάνθ' ἃ προσήκει ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅπως ὡς ὅτι βέλτιστοι γίγνωνται, φροντίζειν. *Princeps optimus non solum ipse facere debet, quæ decet, sed & alii ut quam optimi fiant, curare.*

LI. Auctor epist. 2. ad Cæs. de ordin. rep. c. 7.

Se-

λλάειν, ἐὰν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους, καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

LI. Περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν, ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, ὁ μὲν γὰρ θνητὸς, ἡ δὲ ἀθάνατος· καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητὰ, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή· καὶ τὰ μὲν καὶ τοῖς φαύλοις παραγίγνεται, τὴν δὲ οὐχ οἷόν τε ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι·

LII. Τρύφα μὲν ταῖς ἐσθῆσι, καὶ τοῖς περὶ τὸ σῶμα κόσμοις, καρτέρει δὲ, ὡς χρὴ τοὺς βασιλέας, ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν, ἵνα οἱ μὲν ὁρῶντες διὰ τὴν ὄψιν ἄξιόν σε τῆς ἀρχῆς εἶναι νομίζωσιν, οἱ δὲ συνόντες διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ῥώμην τὴν αὐτὴν ἐκείνοις γνώμην ἔχωσιν·

LIII.

Sæpe jam audivi, qui reges, quæ civitates & nationes per opulentiam magna imperia amiserint, quæ per virtutem inopes ceperant.

LII. Cyrus, ut est apud Xenophontem in Pædia l. 8. p. 163. tum ipse magnam vestis totiusque corporis ornatus curam suscipiebat, tum eos quoque suscipere volebat, quibus magistratus mandaret. Contra tamen Livius sub initium lib. 21. laudat Annibalem, *quod vestitus ejus nihil inter æquales excelleret*. Quædam in partem utramque valent, si sit modus

dus

imperio judicent; qui autem tecum vivunt, propter animi tui ornamenta idem ſentiant.

LIII. Nihil dicas, aut facias, quin prius attente conſideres; ut in errores quam minimos incidas.

LIV. Optimum videtur in re qualibet attingere quod ſummum eſt, & maxime opportunum: id autem quoniam cerni difficile poteſt, ſatius eſt deficere, quam excedere. Etenim modus vim ſuam magis retinet in eo, quod parvum eſt, quam quod nimium.

LV. Eſto civilis & gravis. Alterum enim dominationi convenit, alterum converſationibus. Hoc autem rerum omnium difficillimum eſt. Siquidem plerum-

dus & ratio. Ceterum veſtis ornatus & elegantia amorem conciliat, ut ſcribit Ariſtoteles in l. 2. Rhet. c. 9. t. 105.

LIII. Hanc in rem Philoſophi omnes, & rerum moralium magiſtri docent, errata longe plurima, quæ

LIII. Ἐπισκόπει τοὺς λόγους ἀεὶ τοὺς σαυτοῦ, καὶ τὰς πράξεις, ἵν' ὡς ἐλαχίστοις τοῖς ἁμαρτήμασι περιπίπτῃς·

LIV. Κράτιστον μὲν τῆς ἀκμῆς τῶν καιρῶν τυγχάνειν· ἐπειδὴ δὲ δυσκαταμαθήτως ἔχουσιν, ἐλλείπειν αἱροῦ, καὶ μὴ πλεονάζειν· αἱ γὰρ μετριότητες μᾶλλον ἐν ταῖς ἐνδείαις, ἢ ταῖς ὑπερβολαῖς ἰσχύουσιν.

LV. Ἀστεῖος εἶναι πειρῶ, καὶ σεμνός. τὸ μὲν γὰρ τυραννίδι πρέπει, τὸ δὲ πρὸς τὰς συνουσίας ἁρμόττει· χαλεπώτατον δὲ τοῦτο πάντων ἐστὶ πραγμάτων. εὑρήσεις γὰρ ὡς ἐπὶ πολὺ τοὺς μὲν σεμνυνομένους ψυχροὺς ὄντας, τοὺς δὲ βουλομένους ἀστείους εἶναι, ταπεινοὺς φαινομένους.

G LVI.

quæ loquendo & agendo committimus, inde oriri, quod minus attente consideremus, abrepti nimia quadam ingenii & virium confidentia, levitate, impetu, consuetudine, impatientia dubitandi. Vide Monitum LXXV. ad Demonicum.

LIV. Cicero in Orat. c. 22. *Etsi suus cuique rei modus est, tamen magis offendit nimium, quam parum.*

LV. Lampridius in Alexand. c. 1. narrat, *nimiam civilitatem* Alexandro obiectam fuisse, quæ imperii potestatem contemtibiliorem faciebat. Modum egregie tenuit Trajanus, de quo Plinius in Paneg. c. 4. *Nihil severitati ejus hilaritate, nihil gravitati simplicitate, nihil majestati humanitate detrahitur.* In lege 19.

tis,

rumque invenies, eos qui gravitatem affectant, frigidos esse; qui civilitatem, videri abiectos & viles.

LVI. Si ea probe tenere volueris, quæ decet reges scire, experientia tibi opus est, & philosophia. Nam philosophando rationes & vias deteges, rebus autem agendis ipsarum rerum usum facilem & idoneum tibi comparabis.

LVII. Considera quæ fiunt & contingunt in humana vita, tum privatis hominibus, tum iis qui cum imperio sunt. Si enim præterita respicies, de futuris melius deliberabis.

LVIII. Absurdum existima, privatos esse aliquos, qui ultro mor-

tit. 18. l. 1. Dig. monentur Præsides provinciarum, *ne provinciales in familiaritatem admittant. Nam ex conversatione æquali contemtio nascitur dignitatis.*

LVI. De conjunctione philosophiæ cum experientia ad recte gubernandum agit Aristoteles in lib. 10. Ethic. c. ult. Crudelem Neronis dominationem matri qui-

LVI. Ὅ,τι ἂν ἀκριβῶς εἰδέναι βούλοιο, ὧν ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς βασιλέας, ἐμπειρίᾳ μέτιθι καὶ φιλοσοφίᾳ· τὸ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν τὰς ὁδούς σοι δείξει, τὸ δὲ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων γυμνάζεσθαι, δύνασθαί σε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι ποιήσει.

LVII. Θεώρει τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ συμπίπτοντα καὶ τοῖς ἰδιώταις, καὶ τοῖς τυράννοις· ἐὰν γὰρ τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἄμεινον καὶ περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσῃ.

LVIII. Δεινὸν ἡγοῦ τῶν μὲν ἰδιωτῶν ἐθέλειν τινὰς ἀποθνήσκειν, ἵνα τελευτήσαντες ἐπαινεθῶσι, τοὺς δὲ βασιλέας μὴ τολ-

quidam imputant, ut est apud Sueton. c. 52. *quod eum a philosophia avertit; monens, imperaturo contrariam esse.* Non tamen quælibet philosophia Principi convenit; sed illa, de qua Ulpianus l. 1. Dig. t. 1. *Justitiam colimus, & boni & æqui notitiam profitemur; æquum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes; bonos non solum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione efficere cupientes; veram, nisi fallor, philosophiam, non simulatam affectantes.*

LVII. Plutarchus de liber. educat. scribit, *facta præterita præbere nobis exemplum ad recte consultandum de futuris.* Ἡ τῶν γεγενημένων πράξεων μνήμη τῆς περὶ τῶν μελλόντων βουλίας γίνεται παράδειγμα. Ex Proverbiis Catonian. in Bibl. Alb. Fabricii med. & inf. Lat. p. 53.

Quid cautus caveas, aliena exempla docebunt.

mortem oppetant, ut eorum finis celebretur; reges autem nihil magnum audere, quo in vita clari fiant.

LIX. Relinque imagines & monumenta potius tuæ virtutis, quam corporis.

LX. Cura ut & ipſe in tuto ſis, & urbem tutam habeas. Veruntamen ſi in diſcrimen adductus fueris, elige potius honeſte mori, quam turpiter vivere.

LXI. In omnibus operibus memento dignitatis regiæ; & cura ne quid facias minus dignum amplitudine tanta.

LXII.

LIX. Ageſilaus moriens, ut narrat Plutarchus in Apophth. vetuit ſibi imagines poni. *Siquod*, inquit, *præclarum opus feci, hoc mihi monumentum erit*. Εἴ τι καλὸν ἔργον πεποίηκα, τοῦτό μου μνημεῖόν ἐστιν. Sumſit, opinor, Plutarchus ex Oratione Xenophontis de Ageſilao, ubi eadem fere ſententia eſt, prope finem. Mæcenas quoque monuit Auguſtum, ne ſtatuas aureas, aut argenteas ſibi fieri pateretur, ſed potius recte agendo memoriam ſui propagaret, ut eſt apud Dionem l. 2. ſub fin.

LX. Saluſtius de T. Turpilio Silano Præfecto Vac-

cæ

μᾶν χρῆσθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις, ἐξ ὧν ζῶντες εὐδοκιμήσουσι·

LIX. Βούλου τὰς εἰκόνας τῆς ἀρετῆς ὑπόμνημα μᾶλλον, ἢ τοῦ σώματος καταλιπεῖν.

LX. Μάλιστα μὲν πειρῶ τὴν ἀσφάλειαν σεαυτῷ καὶ τῇ πόλει διαφυλάττειν· ἢν δὲ ἀναγκασθῇς κινδυνεύειν, αἱροῦ καλῶς τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ζῆν αἰσχρῶς·

LXI. Ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις μέμνησο τῆς βασιλείας· καὶ φρόντιζε, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης ποιήσῃς.

LXII.

cæ in Numidia, Jugurt. c. 67. *Quia illi in tanto malo turpis vita fama integra potior, improbus intestabilisque videtur*. Isocrates noster in Panegyrico laudat antiquos Athenienses, quod turpius existimarent, *male audire apud cives suos, quam honeste pro patria mori*. Τὸ κακῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀκούειν, ἢ καλῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνῄσκειν. Vide locum, ubi statim transit ad quæstionem infinitam, & ait in universum, *viros bonos & honestos malle honeste mori, quam turpiter vivere*.

LXI. Rationem rei hujus reddit Plutarchus in Præcept. Polit. διὰ δόξαν, ἣν οἱ πολλοὶ περὶ ἀρχῆς, καὶ πολιτείας ἔχουσιν, ὡς πράγματος μεγάλου, καὶ καθαρεύειν ἀξίου πάσης ἀτοπίας καὶ πλημμελείας. *Quia vulgo existimatur, principatum rem magnam esse, planeque ejusmodi, ut errore omni vitioque carere debeat*. Itaque, ut idem ait Plutarchus, non solum in publica dicta & facta Principis inquiritur, sed & in cœnam ejus, & in cubile, & in matrimonium, & in seria, & in ludicra omnia.

Digitized by Google

LXII. Ne aſpicias naturam tuam, tamquam totam ſimul perituram; ſed quoniam corpus habes mortale, animam immortalem, cura ut animæ memoriam immortalem relinquas.

LXIII. Exerce te ſermonibus rectis & honeſtis, ut aſſueſcas ſapere ſimilia dictis.

LXIV. Quæ ſcis eſſe optima, hæc facito.

LXV. Quorum laudes æmularis, imitare actiones.

LXVI. Quæ filiis tuis facienda proponeres, hæc te facere æquum cenſe.

LXVII. Utere his, quæ dicta ſunt, vel quære meliora.

LXII. Idem Iſocrates ſcribit in Orat. ad Philipp. *Τὸ μὲν σῶμα θνητὸν ἔχομεν, ἀθάνατοι δὲ γινόμεθα δι᾽ ἀρετήν. Corpus quidem mortale habemus, ſed immortales virtute fieri poſſumus*. Utramque ſui partem homini conſiderandam Plinius proponit l. 9. ep. 3. *Omnes homines arbitror oportere aut immortalitatem ſuam, aut mortalitatem cogitare: & illos quidem contendere & eniti, hos quieſcere & remitti.*

LXIII. Ratio Moniti hujus peti poteſt a contrario, ut eſt apud Ariſtotelem lib. 7. Politic. c. 17. *Ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὁτιοῦν τῶν αἰσχρῶν, γίνεται*

LXII. Μὴ περιίδης τ̀ σαυτȣ̃ φύσιν ἅμα πᾶσαν διαλυθεῖσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ θνητȣ̃ σώματος ἔτυχες, ἀθανάτȣ δὲ ψυχῆς, πειρῶ τ̀ ψυχῆς ἀθάνατον μνήμην καταλιπεῖν·

LXIII. Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν, ἵνα συνεθισθῇς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν.

LXIV. Α᾽ δ' ἂν σοι λογιζομένῳ φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει·

LXV. Ὧν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμȣ̃ τὰς πράξεις·

LXVI. Α᾽ τοῖς παισὶ τοῖς σεαυτȣ̃ ἂν συμβȣλεύσειας, τȣ́τοις αὐτὸς ἐμμένειν ἀξίȣ·

LXVII. Χρῶ τοῖς εἰρημένοις, ἢ ζήτει βελτίω τȣ́των·

καὶ τὸ ποιεῖν συνέγγυς. *Nam ex facilitate loquendi turpia quælibet, gignitur & licentia faciendi.*

LXIV. Celeberrimum erat apud Lacedæmonas dictum, quod refert Plutarchus in Apoph. Lac. ἴσασι μὲν οἱ Α᾽θηναῖοι τὰ καλὰ, ȣ̓ πράσσȣσι δέ. *Sciunt quidem Athenienses quæ sint honesta, sed non faciunt.*

LXVII. Hor. l. 1. ep. 6. *Siquid novisti rectius istis, Candidus imperti; si non, his utere mecum.*

FINIS.

NOI

NOI REFORMATORI

dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, e Approvazione del P. F. *Antonio Girolamo Cagnacci Inquisitore di Padova*, nel Libro intitolato: *Monita Isocratea ad privatorum, & Principum Institutionem*, non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Prencipi, e buoni costumi, concedemo Licenza a *Gio: Manfrè Stampatore*, che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. 4. Gen. 1736.

(Michiel Morosini Kav. Ref.
(
(Pietro Grimani Kav. Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Segretario.

1736. 7. Gen.
Registrato nel Magistrato Eccellentissimo degli Esecutori contro la Bestemmia.

Angelo Legrenzi Segretario.

CORRIGE

Pag. 18. lin. 22. *placeat*——*placet*
Pag. 31. l. 20. Pythagora——Clinia Pythagorico

Digitized by Google